Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

VESTEREGNENS GAMLE DANSE

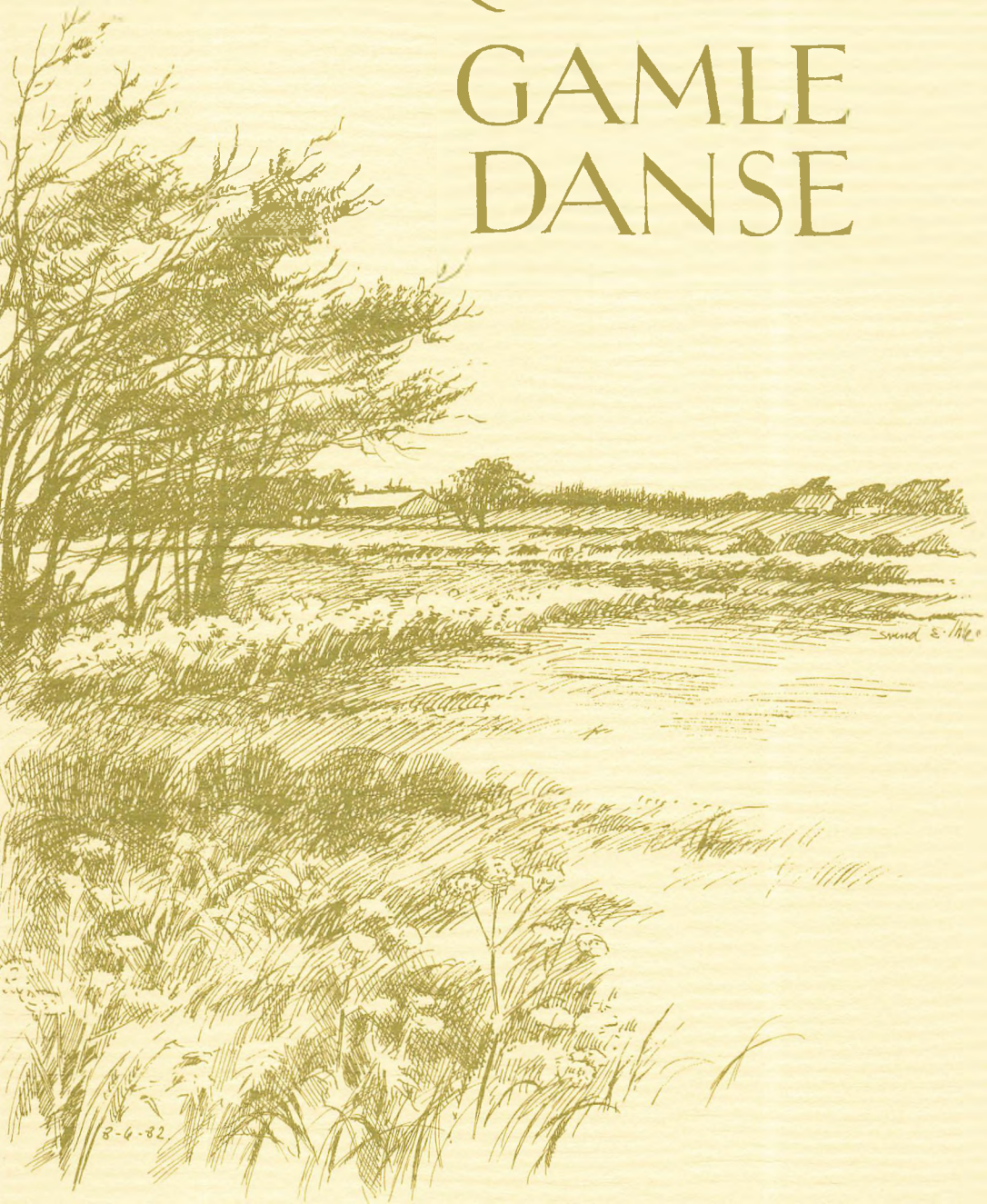

SKJERN-EGVAD MUSEUMSFORENING

»BUNDSBÆK MØLLE«

VESTEREGNENS GAMLE DANSE

Udgivet af

SKJERN-EGVAD MUSEUMSFORENING

»BUNDSBÆK MØLLE«

©Copyright
by Skjern-Egvad Museumsforening
»Bundsbæk Mølle«

1982

Omslag tegnet af:
Tegner Svend Erik Ihle, Holstebro

Tryk:
Salling Bogtryk/Offset
7870 Roslev

FORORD

Med rette har man kunnet være bekymret for dansk folke- og kulturliv, siden flugten fra land til by satte ind. De store forskydninger i befolkningen, ændringer i arbejdstid og arbejdsforhold og mediernes store indflydelse på fritidsvanerne kunne let tænkes at ville slette væsentlige spor i folkets vaner.

Glædeligt er det derfor i kølvandet af denne udvikling at opleve, at der tværtimod nu er kommet en stigende bevidsthed blandt folk om, at linierne bagud i generationerne absolut ikke må afbrydes. Respekten for forfædrenes levevis, gøren og laden i hverdag som til fest manifesterer sig nu i disse år gennem fornyet interesse for forsamlingshuskulturen, oprettelse af egnsmuseer og etablering af lokalarkiver. Dette betyder en sund og naturlig decentralisering af aktiviteter, der længe havde været alt for hovedstadscentreret og ekspertdomineret. Ved spredningen af disse aktiviteter opleves det gang på gang, at mange flere bliver aktiviseret, og at bestræbelserne bevidstgør befolkningen på en sådan måde, at emnerne virkelig bliver folk vedkommende og interessante.

Nærværende hefte skal betragtes som resultatet af sådanne bestræbelser i en egn, hvor udtyndingen af befolkningen nemt kunne have berørt det gamle sammenhold på skæbnesvanger vis.

Hele indsamlingsarbejdet og bearbejdelsen af stoffet har ligget i hænderne på amatører, sådan som det jo har været skik og brug i Danmark i mangfoldige år. Området »Vesteregnen«, som jo stort set ligger mellem Esbjerg og Tarm og strækker sig ind til en linie øst for Ølgod, har fra gammel tid rige traditioner, ikke kun hvad erhverv og handel sydpå angår, men også i festskikke og livsvaner. Det er ligeledes karakteristisk for egnen, at man helt til dato kan se meget gamle danse bevaret i levende brug, ligesom en række spillemænd har kunnet berette om bryllupsskikke, fastelavnsgildetraditioner og f. eks. spillemænds anvendelse af udlejningstelte til de store gilder på egnen.

Hovedansvaret for heftets indhold ligger hos afdøde lærer P. Hörleik, Esbjerg. Han stiftede i 1956 Esbjerg Spillemandskreds, og i årene indtil sin alt for tidlige død lavede han et fint indsamlingsarbejde i Vesteregnen, samtidig med at han var meget aktiv i udarbejdelsen af »358«, som var den første større samling arrangerede danske folkedansemelodier udgivet af Danske Folkedanseres Spillemandskreds.

Som det fremgår af navnene ved de enkelte danse, har først og fremmest Chr. Block, Oksbøl, Laur. Rottbøll, Klinting, Karl Nielsen, Oksbøl, H. H. Hansen, Jelling, og Frands Bennethsen, Jannerup, været vigtige kilder til heftets indhold, og hvad dansebeskrivelserne angår har Chr. Block været den vigtigste bidragyder.

Heftet skulle, som det nu fremstår, på bedste vis bidrage til en afrunding af det billede, man har af Vesteregnen gennem danse som: Tospring, Lønborg nr. 2., Kontramarch, Skotsk fra Vestjylland og Marens Hopsa. En række af dansene er pardanse og kan foruden at uddybe billedet af polkaens udbredelse i Danmark nok tages som et udtryk for Vesteregnens nære forbindelse med det sydlige udland dengang, thi for 150 år siden var det, som i dag, ikke ualmindeligt at træffe folk i Vestjylland, som forstod og talte tysk. Hertil bidrog ikke mindst handelen med kvæg og uldtøj, men man tog også sydpå at tjene på gårdene og hjembragte foruden lidt sparepenge ofte nye danse og melodier, der hurtigt spredtes i egnen.

Om det foreliggende dansestof følgende: Enkelte af dansene er varianter af sanglege, der er vandret ind i det almindelige danserepertoire (Gedebukkedans og Pommersk Keglekvadrille). Af andre særpræg at nævne er: »Sløjfens« lighed med »Svinkløvdansen« fra Hanherred, »Gammelfiretur«s lighed med en Engelsk, en pudsighed som at »Ottetalsdansen« her i Vesteregnen kaldes »Den toppede Høne«, medens »Den toppede Høne« kaldtes »Trekant« i gammel tid, og endelig er Molinask jo et kapitel for sig, idet denne dans her betjener sig af en melodi, der nævnes i Grüner Nielsen's »Folkelig Vals«, pag. 77-80, som værende en af de mere interessante af vore ældste folkedanse. Endelig vil mere velbevandrede danseledere og spillemænd i heftet nemt kunne finde danse, hvis slægtskab og alderskriterier i høj grad leder tanken hen på andre egnshefters indhold af folkedanse.

Fælles for alle dansene er deres livlige præg. Under en række rejser i Vesteregnen i 1980-81 havde jeg den glæde at møde en lang række af de nulevende navnkundige spillemænd, hvis rod i den gamle tradition var uomtvistelig. Disse kunne samstemmende berette, at førnævnte specielle forhold i egnen med bl. a. livlig handel i høj grad havde bidraget til en vis velstand, men også til at man trods afstandene i festligt ærinde mødtes og dansede meget og livligt og dermed holdt en del danse levende meget længe. Der var årstidsfester som fastelavn, høstgilder og julestuer, der var familiefester, mest bryllupper, og der deltog ofte virkelig mange personer, hvorfor det her, ligesom på Lolland-Falster i gammel tid, var almindeligt, at spillemanden ejede et telt, hvori festen kunne holdes.

En ganske god skildring af egnens spillemænd findes i »Folkedansen i Danmark« af Ralph Holm og Klaus Vedel, side 199-221.

I lighed med andre egne har denne også rummet en lang række danse, som er fuldstændig identiske med de, der kendes fra andre egne. De er ikke medtaget her og skal kun nævnes for at fuldstændiggøre billedet af egnens danseliv.

For udvælgelse og bearbejdelse af dansene til dette hefte skal der rettes en stor tak til danseleder Arne Birkeholm, danseleder Ruth Andersen, Nr. Nebel, amtsleder Tage Hansen, Hejnsvig, spillemand Knud Ager, Sdr.

Felding, og de mange dansere, der har stillet sig selv og deres hjem til rådighed i forarbejdet. Uden disse mange menneskers grundige og kyndige bearbejdelse af stoffet ville vi ikke have fået et så godt hefte.

Desuden skal der rettes en stor tak til Martin Mortensen for renskrift af noderne, til danseleder Arne Bech for kyndig gennemgang af dansebeskrivelserne og god støtte i arbejdet med at få heftet udgivet og tak til Gunnar Bennedsen, Jannerup, for velvilligt udlån af noder til de indledende melodier, der fremstår i originalt arrangement for to violiner fra ca. 1850.

Endelig tak til spillemændene Carl Nielsen, Vrøgum, Manfred Nielsen, Nr. Nebel, Thorvald Høj Christensen, Ovtrup, og Ole Hansen, Oddum, for gode bidrag til belysning af traditionen i Vesteregnen.

Forsidetegningen er udført af kunstneren Svend Erik Ihle, Holstebro, der gennem sine arbejder for Naturfredningsforeningen har vist sin store kærlighed og fortrolighed til det vestjydske landskab, ligeledes en tak for denne indsats.

En stor tak skal også rettes til Bundsbæk Mølles museumsbestyrelse, uden hvis beredvillighed med hensyn til financieringen, heftet næppe ville kunne præsenteres allerede i dette år. Der ligger i denne beslutning ikke alene en anerkendelse af arbejdets værdi, men også en tilkendegivelse af, at museet ønsker at vise sin medleven i det lokale kulturarbejde.

Jeg er ikke i tvivl om, at mange af dette heftes danse i fremtiden vil være faste bestanddele af repertoiret i såvel legestuer som opvisninger, både i Vesteregnen og det øvrige Danmark. Det vil på den måde bidrage til at sprede den vestjydske danseglæde blandt folkedansere landet over.

Tåsinge, den 27. 5. 1982.

Bent Chr. Nielsen.

TRINBESKRIVELSE

Trin og fatninger findes nærmere omtalt i »Vejledning for Ledere i Folkedans« udgivet af »Foreningen til Folkedansens Fremme«.

Særlige trin og fatninger er omtalt under den enkelte dans.

Musikkens repriseinddeling er angivet i margenen.

Tallene angiver nummeret på den eller de takter, som dansebeskrivelsen omfatter, og musikken er derfor også forsynet med numre på alle takterne.

Fronten er den ende af salen, hvor musikken befinder sig.

Ved opstilling forstås dansens udgangsposition.

Heftet indeholder *pardanse, topardanse, trepardanse, kvadriller, en kredsdans og rækkedanse.* I en kvadrille står 1. par med ryggen mod fronten, 2. par overfor, 3. par til højre og 4. par til venstre for 1. par. *Ved rækkeopstilling* angives opstilling ligeledes i forhold til fronten.

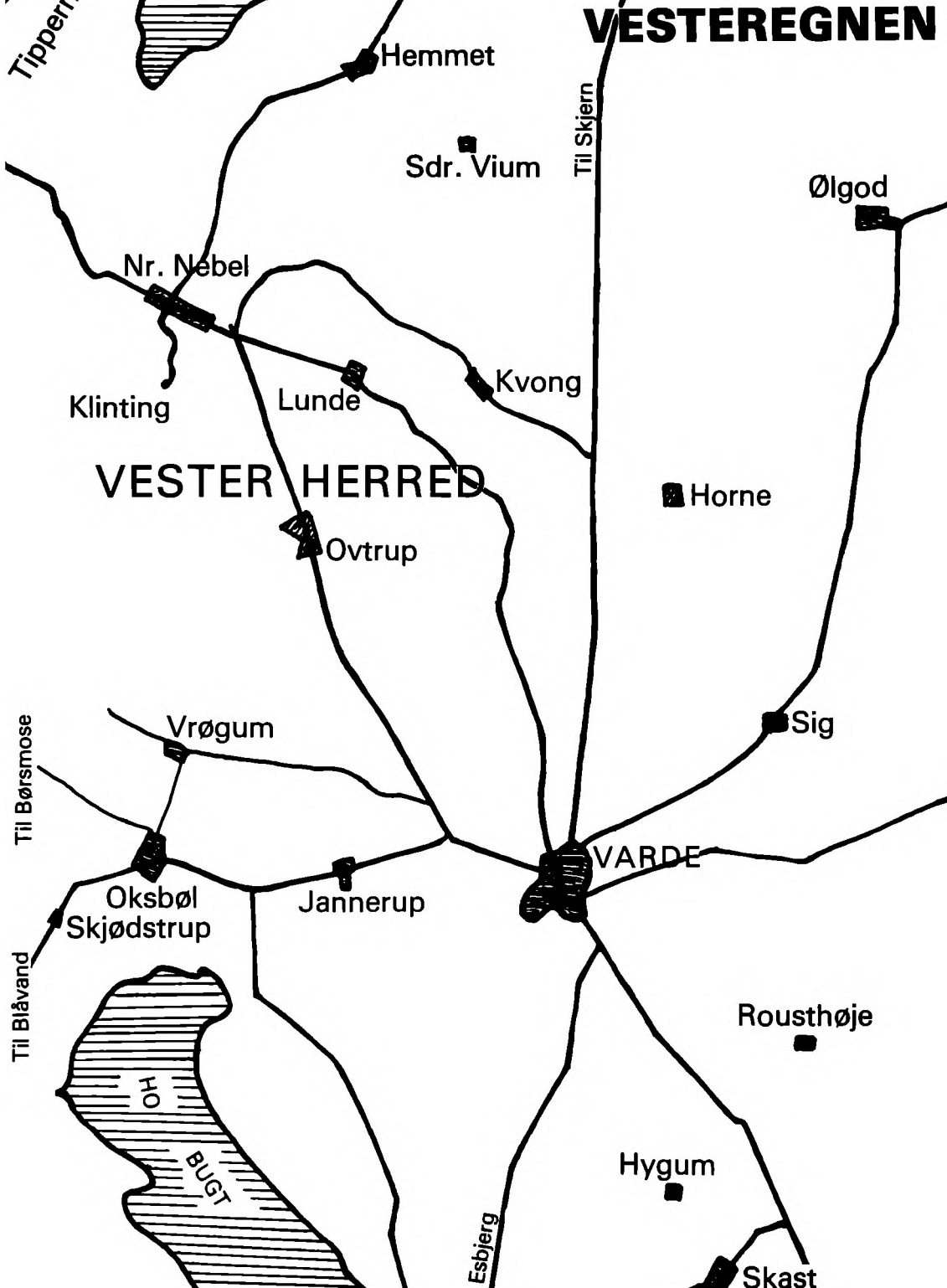
VESTEREGNEN
Hemmet
Sdr. Vium
Til Skjern
Ølgod
Nr. Nebel
Klinting
Lunde
Kvong
VESTER HERRED
Horne
Ovtrup
Vrøgum
Sig
Til Børsmose
VARDE
Oksbøl
Skjødstrup
Jannerup
Til Blåvand
Rousthøje
HO
BUGT
Hygum
Esbjerg
Skast

Marsch

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

Violin primo

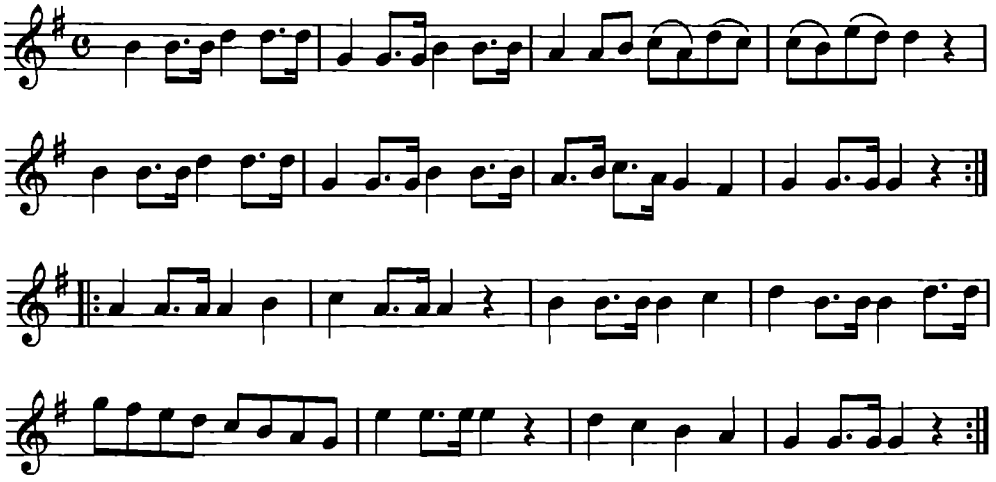

Marsch

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

Violin secondo

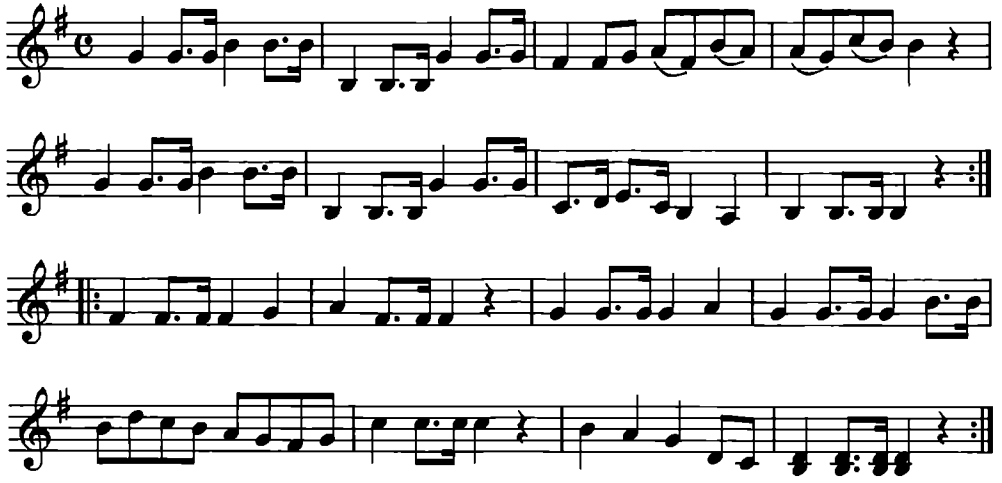

Marsch

Violin primo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

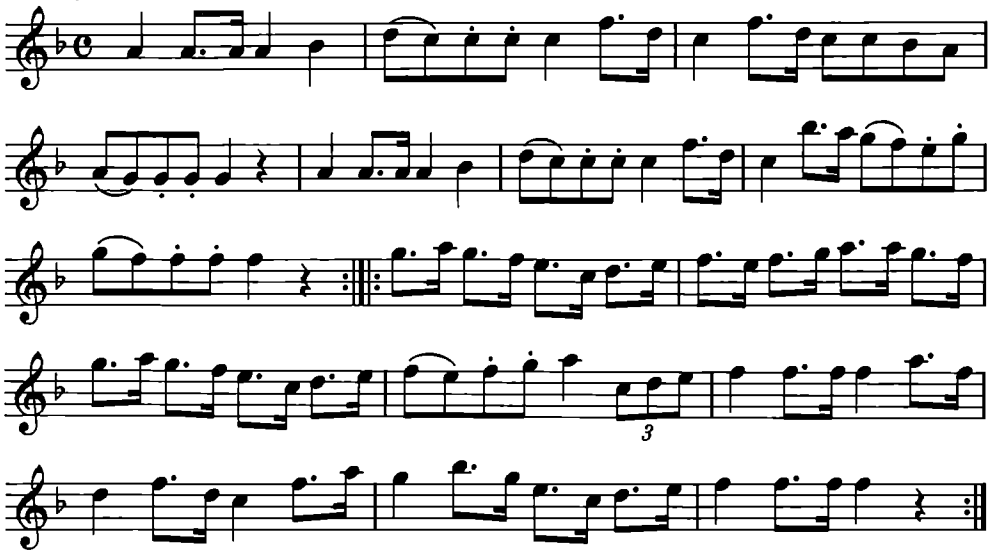

Marsch

Violin secondo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

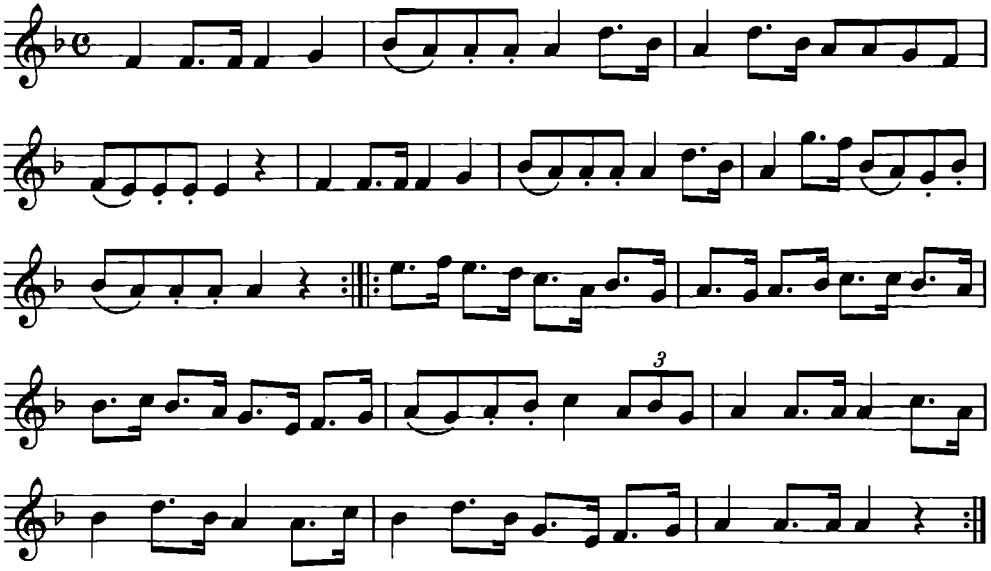

Vals

Violin primo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

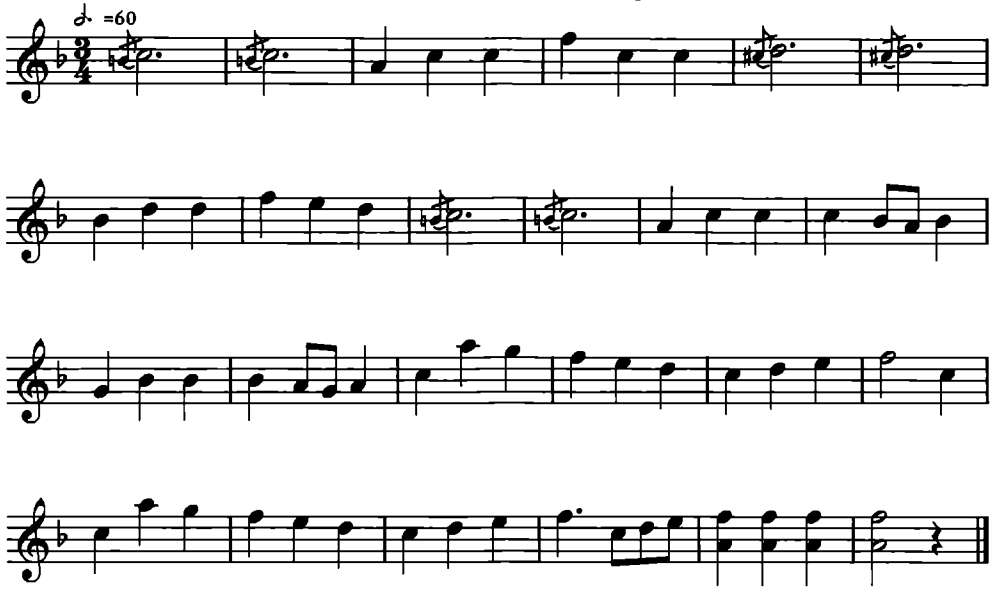

Vals

Violin secondo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

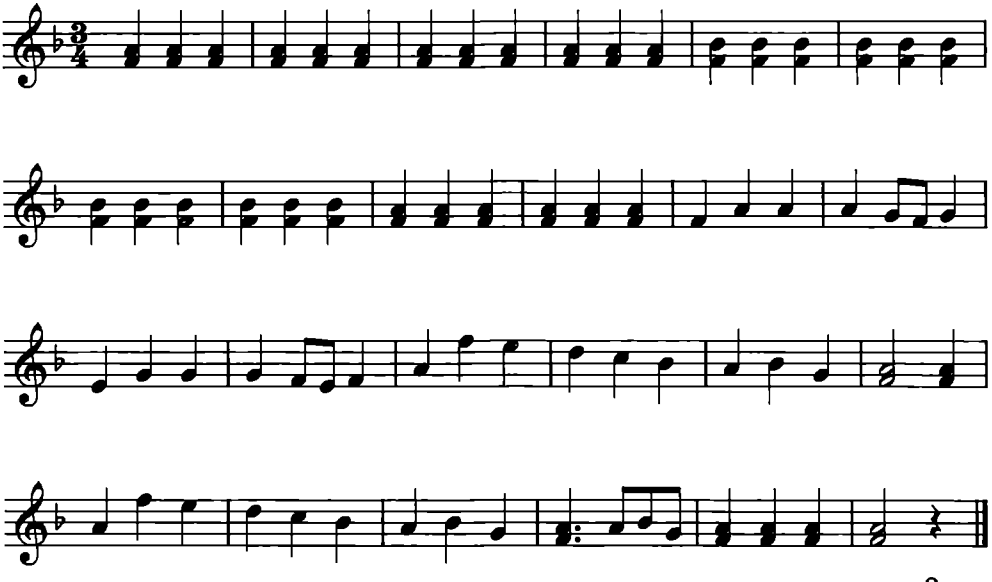

Vals

Violin primo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

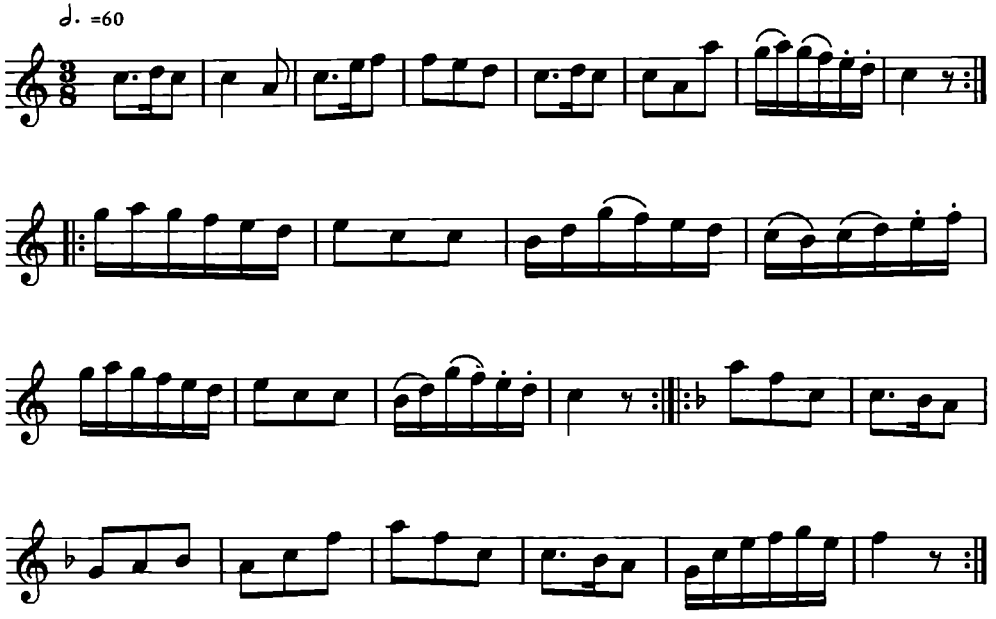

Vals

Violin secondo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

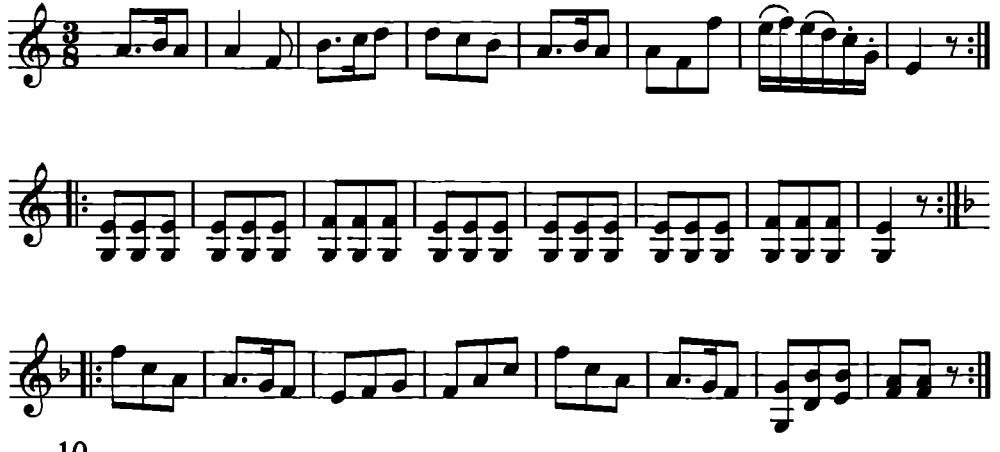

Hamborger

♩=104

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

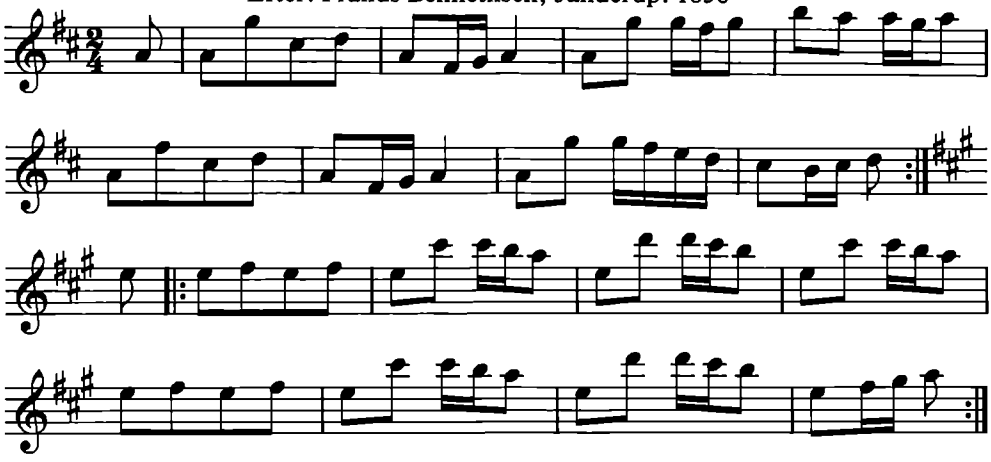

Hamborger

♩=104

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

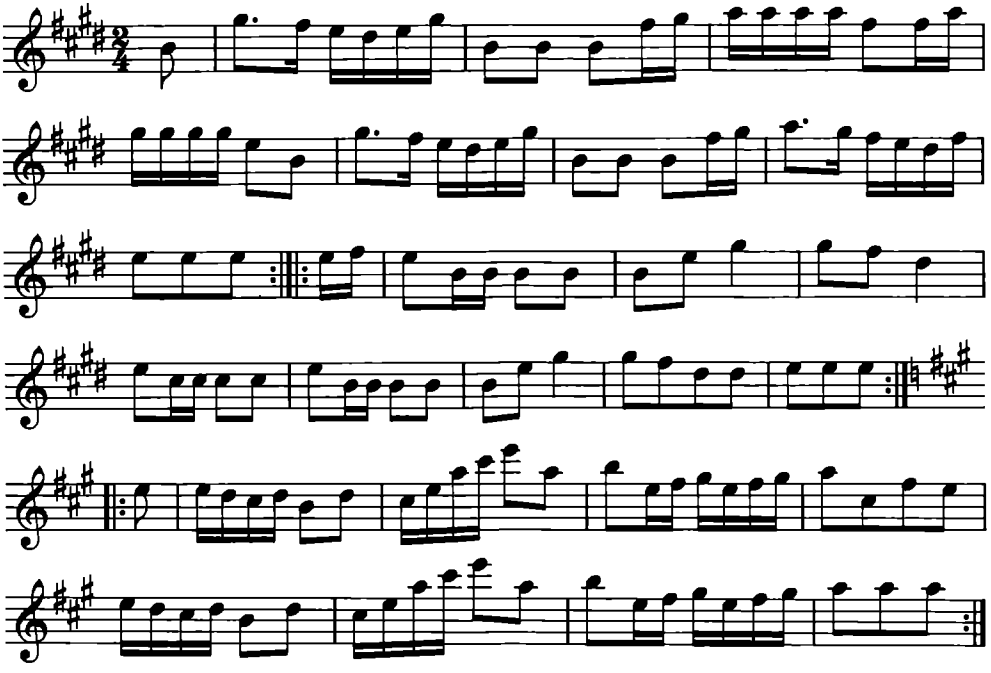

Hamborger

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

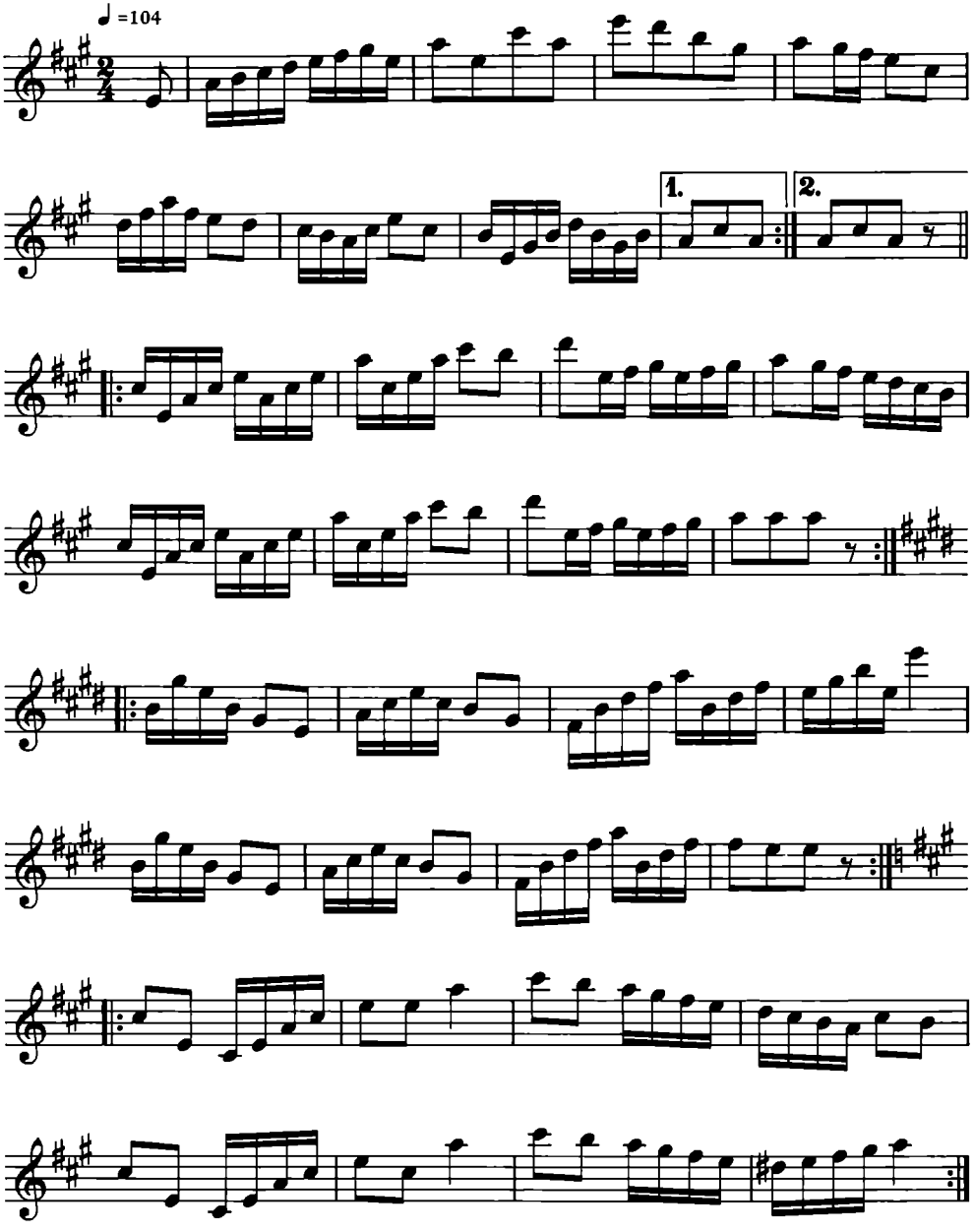

Bondepigen

Musik efter: H. Grüner Nielsen

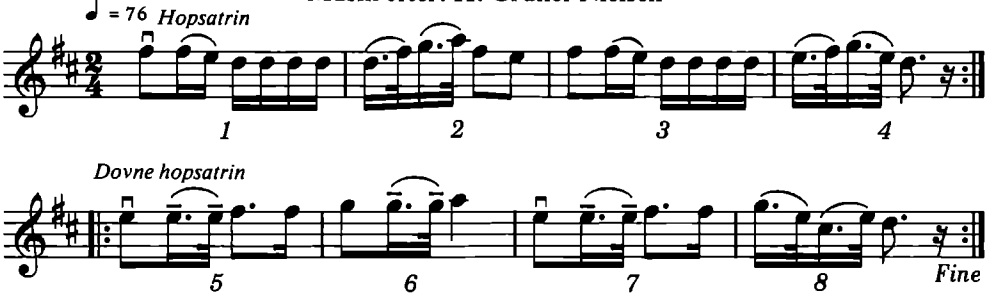

Bondepigen

Opstilling: Parvis med alm. enhåndsfatning.
Trin: Hopsatrin.

Musik:

1—2 a) 4 hopsatrin modsols, begyndende med et klap i egne hænder.
3—4 Herren drejer højre, damen venstre om, og der danses 4 hopsatrin medsols, begyndende med et klap i egne hænder.
1—4 Afd. a) gentages.
5—6 b) Herren og damen slipper hinanden, og vendt mod hinanden danses der 4 »dovne« hopsatrin, begyndende med forreste fod (herrens venstre, damens højre), denne sættes ganske lidt til siden, og idet kroppens vægt følger med, vippes en gang på foden, samtidig føres bageste fod (herrens højre, damens venstre) hen mod forreste, men uden at røre gulvet (1. trin). Derefter skiftes på lignende måde til bageste fod (2. trin), (herrens højre, damens venstre).
7—8 c) Parvis alm. fatning, 4 hopsatrin ret om i danseretning.
5—8 Afd. b) og c) gentages.
Dansen fortsættes efter behag.

Den med Øjnene

Musik efter: Chr. Block, Oksbøl

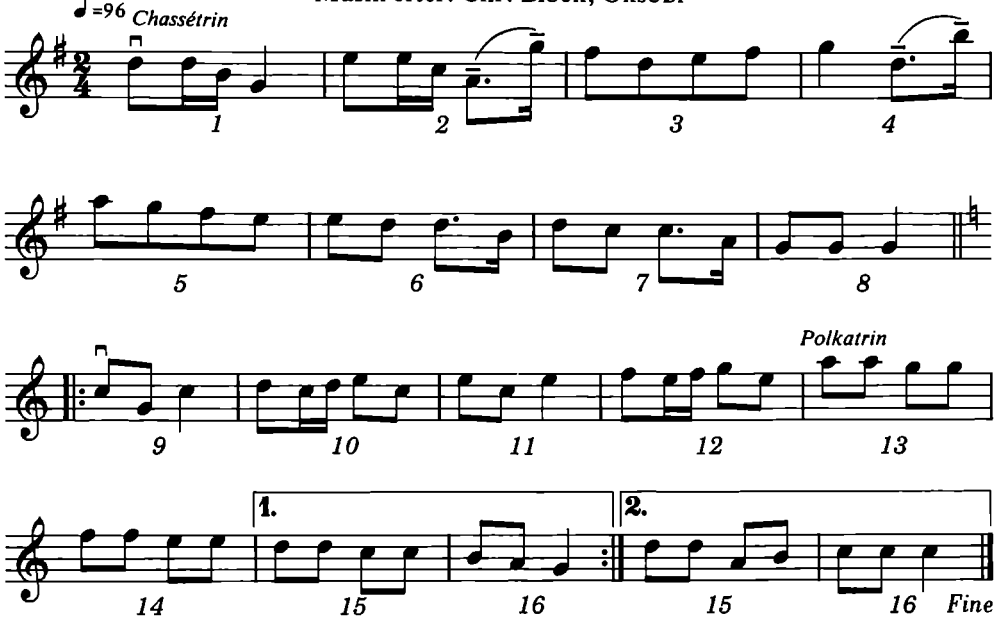

Den med Øjnene

Opstilling: Parvis i danseretning. Trojkafatning.
Trin: Chassé og polkatrin.

Musik:

1—8	a) 8 chassé fremad, herren begynder med venstre — og damen med højre fod. Derefter står damen stille de følgende 4 takter.
9	b) Herren danser et sidevendt chassétrin bagom damen, begyndende med venstre fod.
10	Herren tager hælstøtte på højre fod og bøjer sig samtidig frem foran damen — de kigger skælmsk til hinanden.
11	Herren danser tilbage med et sidevendt chassétrin bagom damen, begyndende med højre fod.
12	Herren tager hælstøtte på venstre fod, og bøjer sig frem samtidig foran damen — de kigger skælmsk til hinanden.
13—16	c) Parvis alm. fatning, 4 polkatrin ret om i danseretning.
9—16	Afd. b) og c) gentages.
	Dansen fortsættes efter behag.

Den swotbroget Ku (ko)

Musik efter: Laur. Rottbøll, Klinting

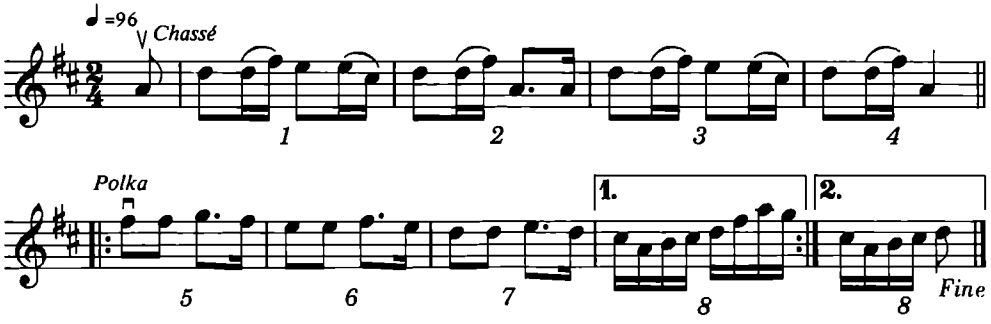

Den swotbroget Ku (ko)

Klinting

Opstilling: Parvis alm. fatning.
Trin: Chassé og polkatrin.

Musik:

1	a) Et chassé fremad, (herren begynder med venstre- og damen med højre fod).
2	Et chassé baglæns, (herren med højre- og damen med venstre fod).
3—4	Afd. a) gentages.
/:5—8:/	b) Parvis alm. fatning. 8 polkatrin ret om i danseretning. Dansen fortsættes efter behag.

Kaffemøllen

Musik efter: Chr. Block, Oksbøl

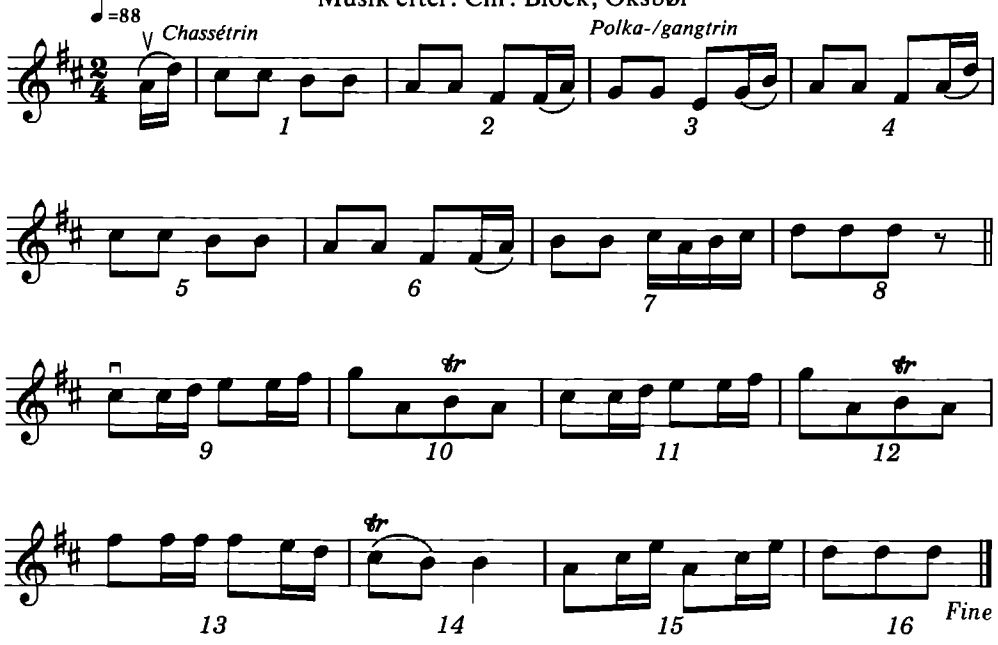

Kaffemøllen

Opstilling: Parvis med alm. enhåndsfatning.
Trin: Chassé, polkatrin og gangtrin.

Musik:

1	a) 1 chassé fremad, (herren begynder med venstre- og damen med højre fod).
2	1 chassé baglæns, (herren med højre- og damen med venstre fod).
3—4	b) Herren og damen beholder hinanden i hånden, mens damen danser avet om (lidt fremad i danseretning) med 2 polkatrin, under herrens løftede højre arm. Herren følger med 4 små gangtrin damens bevægelse fremad.
5—8	Afd. a) og b) gentages.
9—16	c) Parvis alm. fatning, 8 polkatrin ret om. Dansen fortsættes efter behag.

Kræn Jensens Støk

Musik efter: Chr. Block, Oksbøl

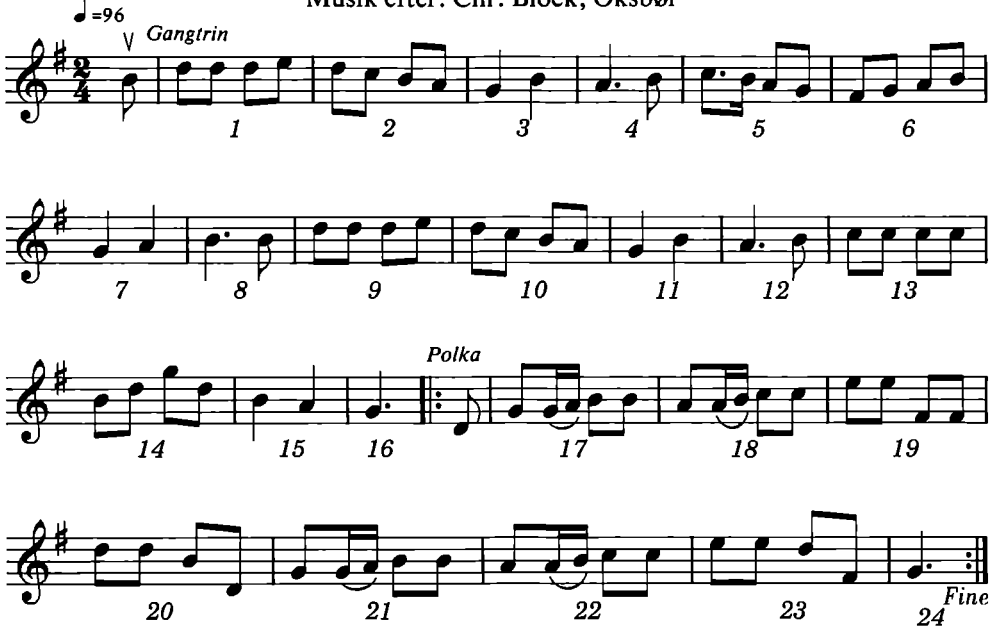

Kræn Jensens Støk

Oxbøl

Opstilling: Parvis. Damen tager herren under armen.
Trin: Gangtrin og polkatrin.

Musik:

1—16 a) March fremad med 32 gangtrin.
(herren begynder med venstre- og damen med højre fod).

/:17—24:/ b) Parvis alm. fatning. 16 polkatrin ret om.
Dansen fortsættes efter behag.

Mazurka

Violin primo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

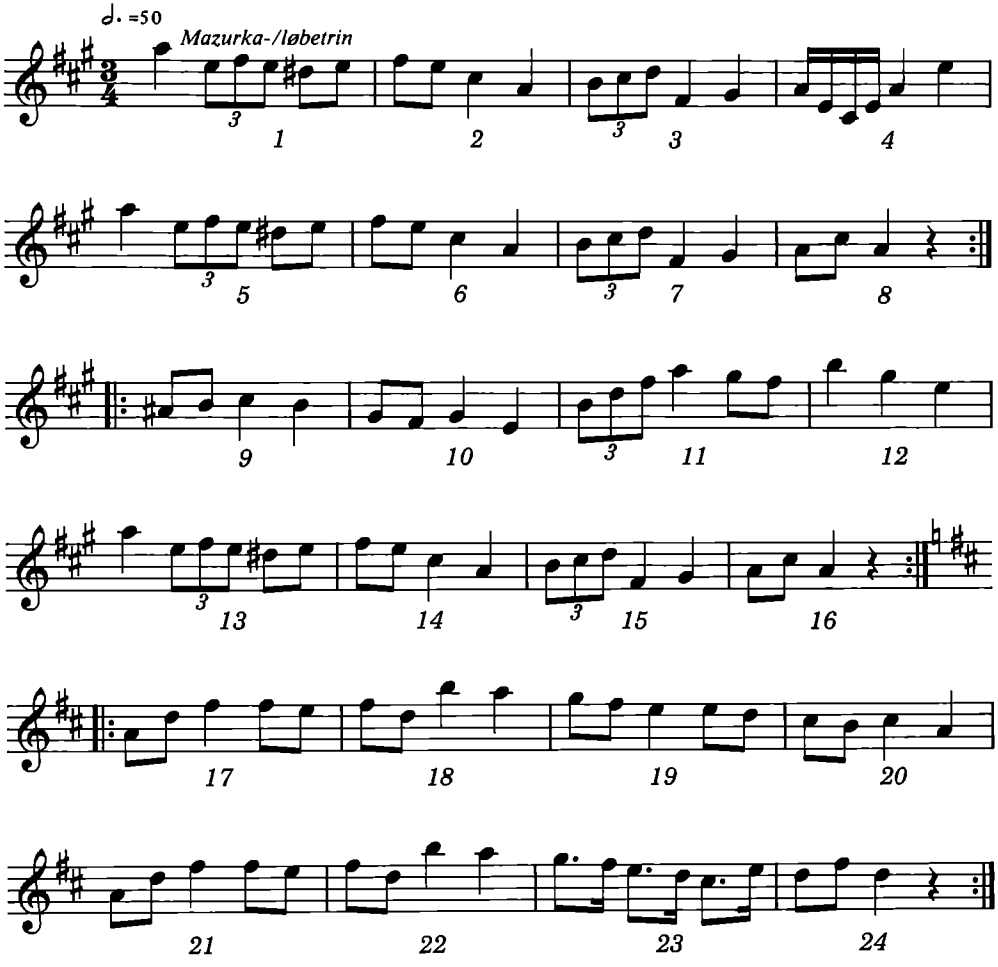

Mazurka

Opstilling: Parvis alm. fatning.
Trin: Mazurkatrin og løbetrin.

Musik:

1—2 a) 2 mazurkatrin fremad.

3—4 b) 6 løbetrin avet om rundt på stedet (herren løber baglæns).
Dansen fortsættes efter behag.

Mazurka

Violin secondo

Efter: Frands Bennethsen, Janderup. 1856

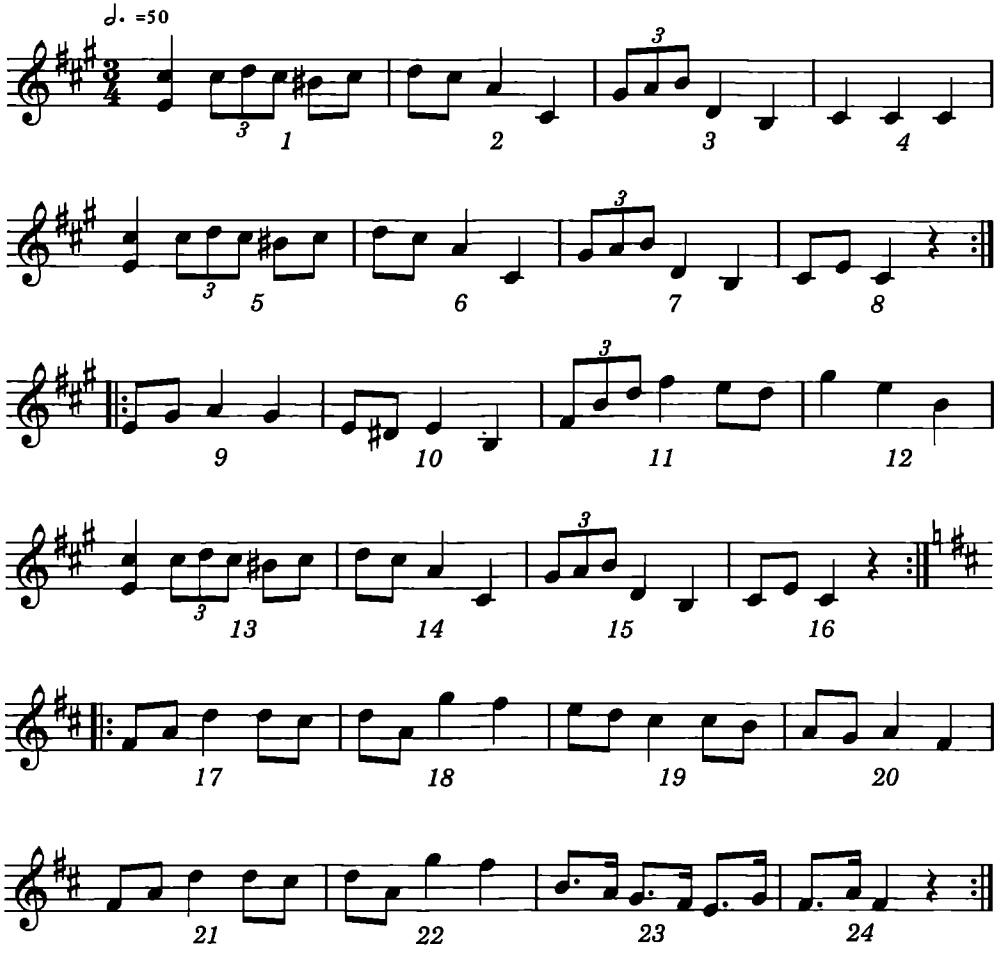

Mæ æ Røw te æ Da'er (dør)

Musik efter: Laur. Rottbøll, Klinting

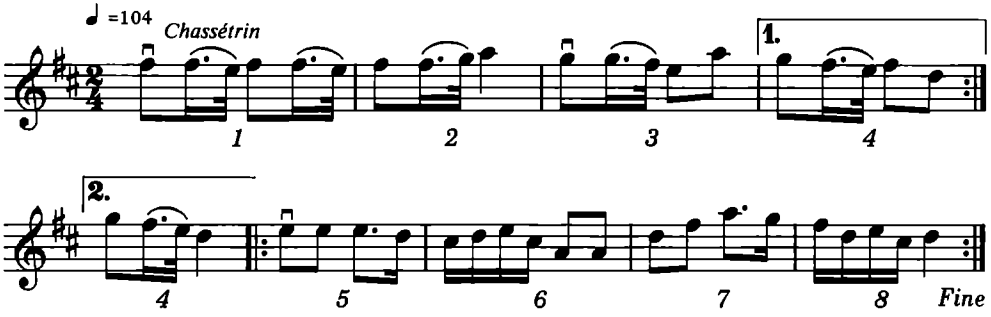

Mæ æ Røw te æ Da'er (dør)

Opstilling: Parvis med alm. enhåndsfatning.
Trin: Chassétrin.

Musik:

1	a) 1 chassétrin fremad, idet herren drejer til venstre, damen til højre — begge begynder med udvendige fod, (herrens venstre damens højre). Herren og damen står derefter ryg mod ryg.
2	2 hop på udvendige fod med mazurkasving (1 gang frem og tilbage).
3	1 chassétrin frem i danseretning, idet herren drejer til højre, damen til venstre — begyndende med indvendige fod (herrens højre, damens venstre). Herren og damen står derefter med front imod hinanden.
4	2 hop på indvendige fod med mazurkasving (1 gang frem og tilbage).
1—4	Afd. a) gentages.
5—8	b) 1 chassétrin fremad, begyndende med udvendige fod (herrens venstre, damens højre). 2 hop på udvendige fod med mazurkasving (1 gang frem og tilbage). 1 chassétrin fremad, begyndende med indvendige fod. 2 hop på indvendige fod med mazurkasving (1 gang frem og tilbage).
5—8	Afd. b) gentages.

Stop

Musik efter: Erling Jensen, Rousthøje

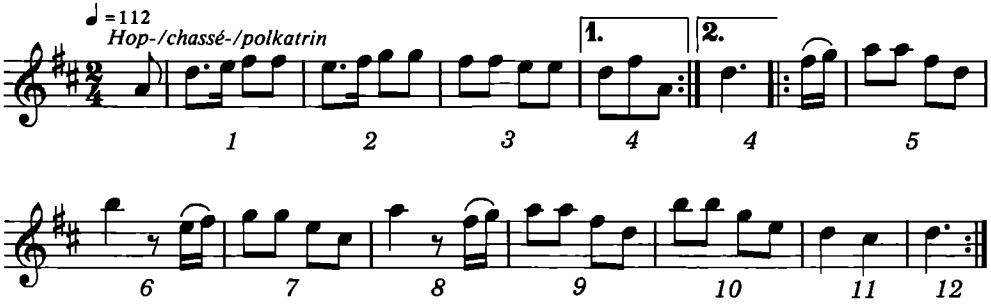

Stop

Opstilling: Parvis alm. fatning.
Trin: Hoptrin, polkatrin og chassétrin.

Musik:

1	a) Med 1 hop på udvendige fod (herrens venstre og damens højre) bøjes indvendigt knæ, (herrens højre, damens venstre) så foden strækkes bagud, med 1 hop på udvendig fod strækkes indvendigt ben og fod fremad i danseretning.
2	Som 1, men med hop på indvendig fod og bøjning og stræk ning af udvendig ben og fod.
3—4	Afd. a) gentages.
1—4	b) Parvis alm. fatning, 4 polkatrin ret om i danseretning.
5	c) 1 sidevendt chassétrin i danseretning, alm. fatning, begyndende med udvendig fod.
6	Hæl- og tåstøtning på indvendig fod, herren og damens ser på hinanden og trækker samtidig de sammenfattede hænder ind imellem sig.
7	1 sidevendt chassétrin medsols, begyndende med indvendig fod.
8	Hæl- og tåstøtning på udvendig fod, herren og damen ser på hinanden og strækker samtidig de sammenfattede hænder frem i danseretning.
9—12	Parvis alm. fatning. 4 polkatrin ret om i danseretning.
5—12	Afd. c) gentages.
	Dansen fortsættes efter behag.

To Ting

Musik efter: Karl Nielsen, Oksbøl

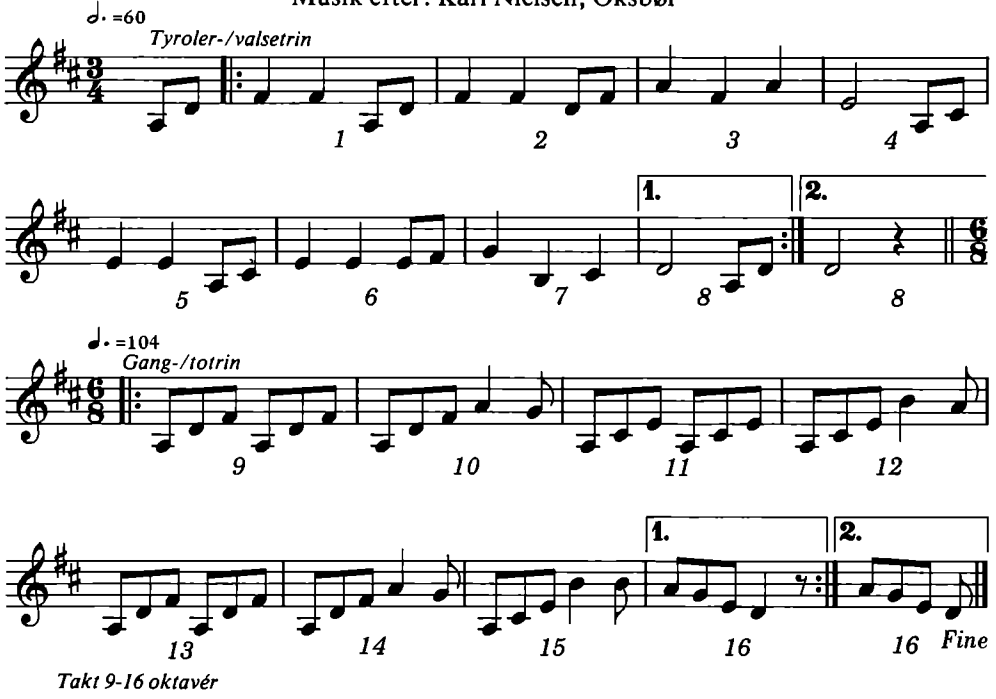

Takt 9-16 oktavér

To Ting

Oksbøl

Opstilling: Parvis med alm. enhåndsfatning.
Trin: Tyrolertrin, valsetrin, gangtrin og totrin.

Musik:

/:1—8:/ a) 4 tyrolertrin fremad, derefter 4 valsetrin rundt parvis med alm. fatning.
Gentages.

/:9—16:/ b) Herren tager derefter damens venstre hånd i egen højre, hængende arme. De svinges skiftevis frem og tilbage sammen med 4 gangtrin. Herren begynder med venstre, damen med højre fod. Dernæst 4 totrin rundt med livfatning.
Afd. b) gentages endnu 3 gange.
Dansen fortsættes efter behag.

Æ Skjødstrupper

Efter: Oscar Nielsen, Vrøgum

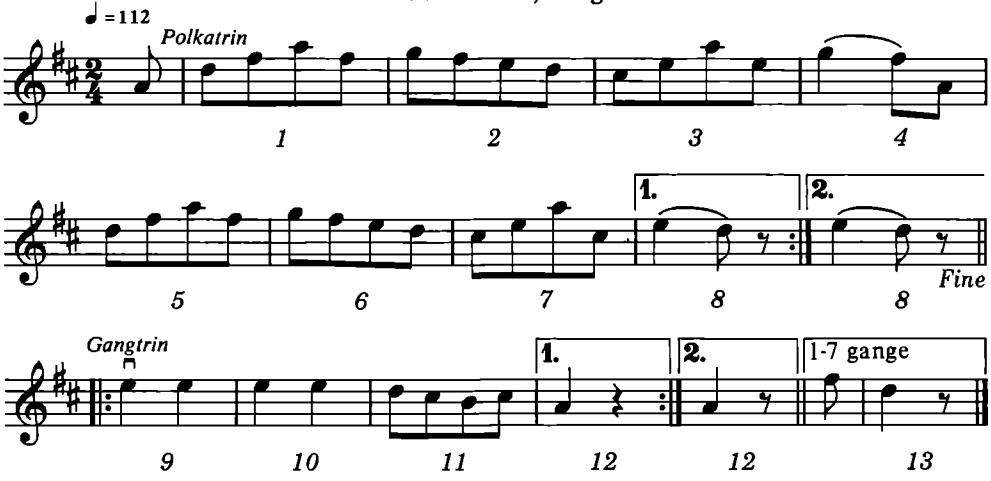

Æ Skjødstrupper

Opstilling: Parvis alm. fatning.
Trin: Polkatrin og gangtrin.

Musik:

/:1—8:/ a) 16 polkatrin ret om i danseretningen. Der standses, så herren står med ryggen mod salens midte. Danserne slipper hinanden og står med 1 skridts afstand.

/:9—12:/ b) Herren går 4 små skridt baglæns, 1 i hver takt (v.h.v.h.) Herren går 4 små skridt frem mod damen, 1 i hver takt, (v.h.v.h.).

13 c) Herren: 1 appel med venstre fod foran sin dame.

Dansen begyndes snarest muligt 2. gang, med afd. a) og b), men nu spilles optakten og takt 13, 2 gange, (afd. c) og herren tilføjer 1 appel med højre fod.
Dansen begynder igen, optakten og takt 13 spilles 3 gange. Således fortsættes, til dansen er spillet ialt 7 gange (optakten og takt 13 altså 7 gange).
3. gang tilføjer herren knæfald på venstre knæ.
4. gang tilføjer herren knæfald på højre knæ.
5. gang fortsætter herren ned på venstre albue.
6. gang desuden ned på højre albue for endelig
7. gang at slutte med at sætte panden mod gulvet.
Damen hjælper herren op 7. gang. Hun rækker ham begge sine hænder. Damen deltager kun i polkaen /:1—8:/
/:1—8:/ Dansen slutter med polka.

Firtur

Musik efter: Karl Nielsen, Oksbøl

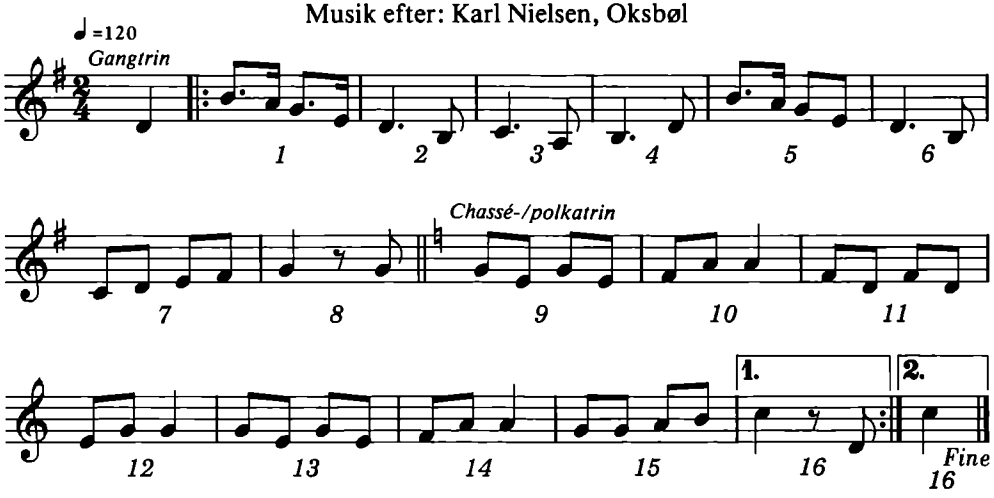

Musikken spilles igennem 2 gange for hver tur.

Firtur

(Oksbøl v/ Karl Nielsen)

Opstilling: 2 par over for hinanden.

Trin: Gangtrin, chassétrin, polkatrin og hurretrin.

Musik: **1. tur.**

1—8 a) Kreds medsols. 16 gangtrin.

9—10 b) Damerne bytter plads til højre forbi hinanden med 1 chassé, begyndende med højre fod, derefter 1 gangtrin under vending venstre om, på venstre fod, højre fod sluttes til (h.v.h.-v.h.). De standser med front imod hinanden.

11—12 Damerne står afventende.

13—14 Damerne bytter igen plads på samme måde som før, og slutter på egen plads.

15—16 Alle står afventende.

1—8 c) Armkrogsknude med gangtrin.
Med 1 klap i egne hænder på 1. trin tager alle højre armkrog med fremmed danser, 1 gang rundt med 4 gangtrin. Derefter venstre armkrog med egen danser 1 gang rundt med 4 gangtrin.
Atter højre armkrog med fremmed, 1 gang rundt med 4 gangtrin. Derefter venstre armkrog med egen danser 1 gang rundt med 4 gangtrin.
(NB. Ombytningerne i armkrogsknuden sker således, at herrerne hver gang passerer ryg mod ryg).

9—16 d) Parvis alm. fatning. Polka omkring hinanden. 8 trin.

2. tur.

1—8 a) Kreds med livfatning medsols. 16 hurretrin.
Afd. b), c) og d) er ens i begge ture.
Dansen fortsætter som 2. tur et vilkårligt antal gange.

9—16 Dansen slutter med polka ud i salen, 8 trin.

Gammel Firetur

Musik efter: Chr. Block, Oksbøl

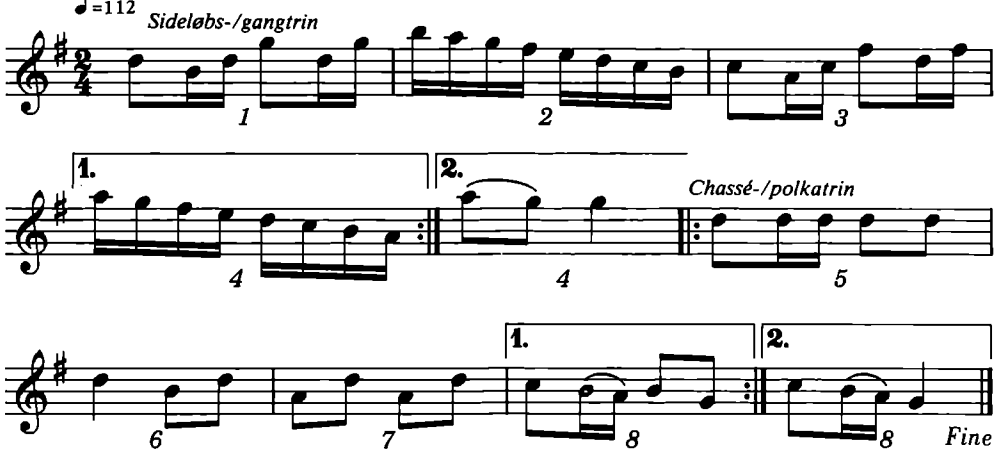

Musikken spilles igennem 2 gange for hver tur.

Gammel Firetur

Opstilling: 2 par over for hinanden.

Trin: Sideløbstrin, chassétrin, gangtrin og polkatrin.

Musik: **1. tur.**

1—4 a) Kreds medsols. 8 sideløbstrin.

1—4 Kreds modsols. 8 sideløbstrin.

5—6 b) Damerne bytter plads til venstre forbi hinanden med 1 chassétrin, begyndende med højre fod, derefter 1 gangtrin under vending højre om på venstre fod, højre fod sluttes til (h.v.h.-v.h.). De standser med front imod hinanden.

7—8 Alle står afventende.

5—6 Damerne bytter igen plads på samme måde som før, og slutter på egen plads.

7—8 Alle står afventende.

/:1—4:/ c) Armkrogsknude med gangtrin.
Med 1 klap i egne hænder på 1. trin tager alle højre armkrog med fremmed danser, 1 gang rundt med 4 gangtrin. Derefter venstre armkrog med egen danser 1 gang rundt. 4 gangtrin. Atter højre armkrog med fremmed, 1 gang rundt med 4 gangtrin. Derefter venstre armkrog med egen danser 1 gang rundt. 4 gangtrin.
(NB. Ombytningerne i armkrogsknuden sker således, at herrerne hver gang passerer ryg mod ryg).

/:5—8:/ d) Parvis alm. fatning, polka ud i salen, dog således at de 2 par følges ad og er parat til at danne kreds, når dansen begynder forfra. 8 trin.

2. tur.

/:1—4:/ a) Kreds med livfatning med- og modsols. 16 sideløbstrin.
Afd. b), c) og d) er ens i begge ture.
Dansen fortsætter som 2. tur et vilkårligt antal gange.

Mølleturen

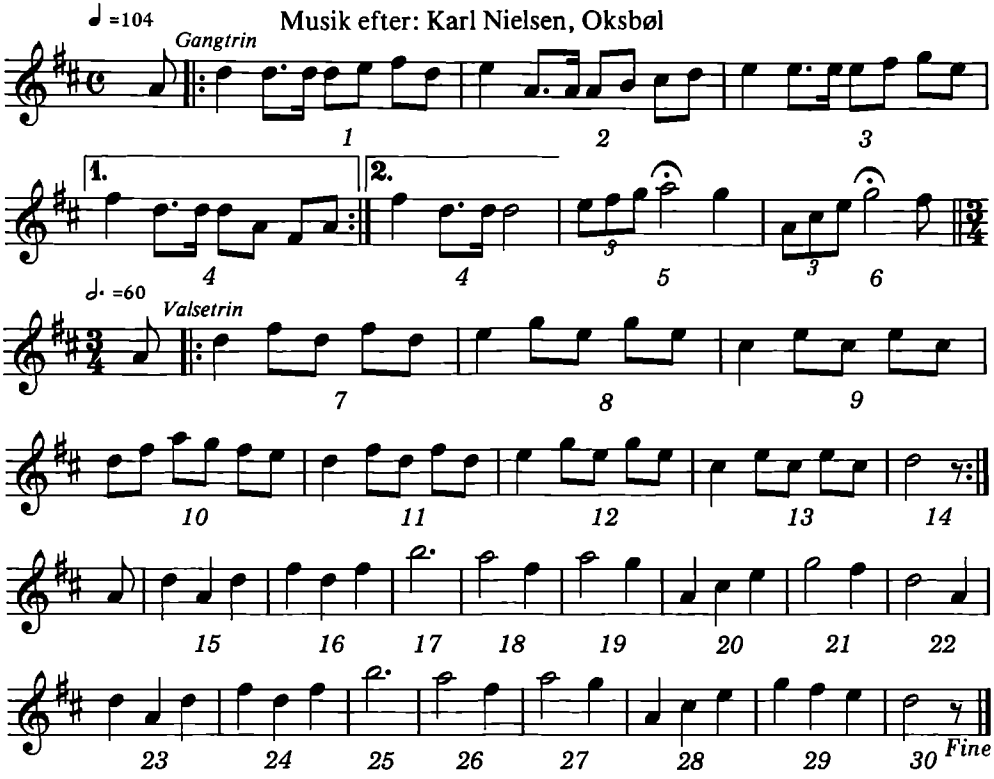

Mølleturen

Opstilling: 2 og 2 par alle med front i danseretning. Damens venstre arm under herrens højre. Parrerne hører sammen 2 og 2.
Trin: Gangtrin og valsetrin.

Musik:

/:1—4:/ a) March parvis fremad efter hinanden i stor kreds. 32 gangtrin. Alle begynder med venstre fod.
På de sidste 2 gangtrin vender 1. par venstre om på stedet (herren baglæns), og står overfor 2. par med ryggen i danseretningen.

5 b) Kompliment for fremmed danser. (Alm. enhåndsfatning med egen danser).

6 Kompliment for egen danser. (Alm. enhåndsfatning med egen danser).

/:7—14:/ c) 2 og 2 par enhåndsmølle med- og modsols. 1 klap i egne hænder ved begyndelsen og vending. 16 valsetrin.

15—30 d) Tyrolervals fremad i danseretningen.
Dansen fortsættes efter behag.

Trekant

Musik efter: H. H. Hansen, Jelling

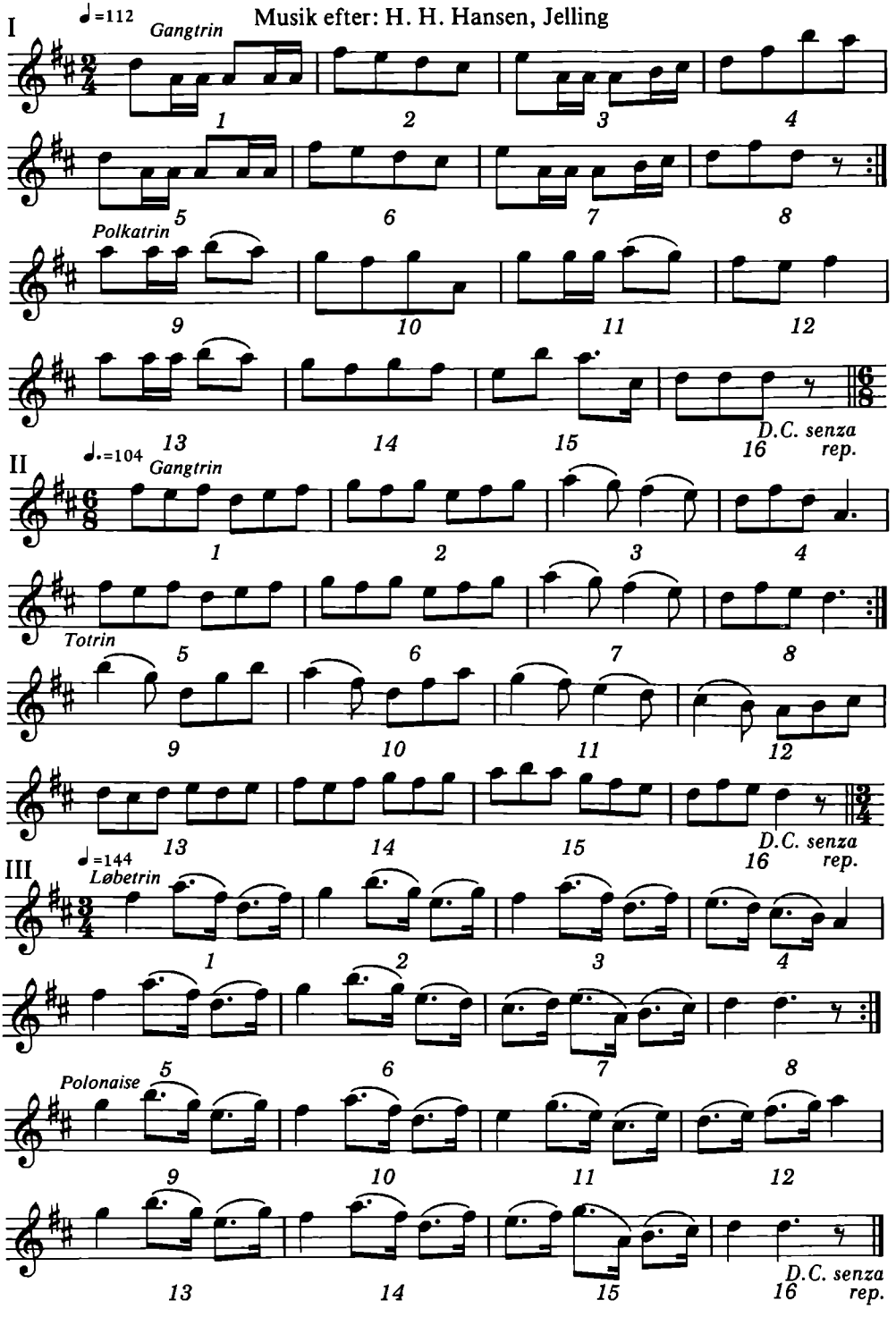

Trekant

Opstilling: 3 par i kreds (hver afdeling).
Trin: 1. afdeling: gangtrin og polkatrin.
2. afdeling: gangtrin og totrin.
3. afdeling: løbetrin og polonaisertrin.
Hver afd. danses et vilkårligt antal gange. Umiddelbart efter 3. afd. danses polka udi salen til en vilkårligt valgt, kort melodi.

Musik: **1. afdeling.**

1—8 a) Kreds med og modsols. 16 gangtrin.

1—8 b) Kæde til første møde med egen danser, med hvem der tages venstre armkrog ½ omgang rundt modsols; derefter kæde tilbage til egen plads. 16 gangtrin.

9—16 c) Parvis alm. fatning, polka ret om i kredsen. 8 trin.

Afd. b) og c) gentages efter behag.

Efter 1. afd. 15-20 sekunders pause, under hvilken danserne står afventende.

2. afdeling.

1—8 a) Kreds med og modsols. 16 gangtrin.

1—8 b) Kæde som i 1. afd. 16 gangtrin.

9—16 c) 16 totrin (livfatning).

Afd. b) og c) gentages efter behag.

Pause.

3. afdeling.

1—8 a) Kreds med og modsols. 24 løbetrin.

1—8 b) Kæde som i 1. afd. 24 løbetrin.

9—16 c) Parvis alm. fatning. 8 polonaisertrin.

Afd. b) og c) gentages efter behag.

Vestjydsk Trekant

Musik efter: Chr. Bloch, Oksbøl

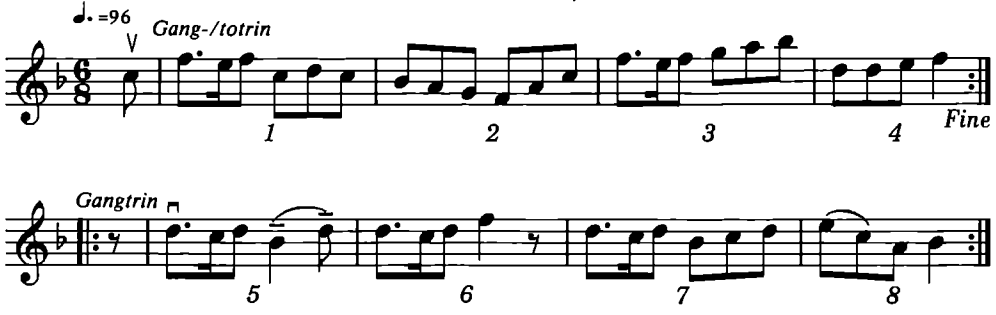

Vestjydsk Trekant

Opstilling: 3 par i kreds.
Trin: Gangtrin og totrin.

Musik:

1—4 a) Kreds medsols. 8 gangtrin.

1—4 Kreds modsols. 8 gangtrin.

/:5—8:/ b) Kæde til møde med egen danser. 8 gangtrin.
Venstre armkrog med egen danser (halv kursiv omgang. 6 gangtrin). Og tilbage til først mødende danser. 2 gangtrin.

/:1—4:/ c) Livfatning med den nye danser. 16 totrin ret om i kredsen. Herren er derved rykket 1 plads til venstre, damen 1 plads til højre fra første opstilling.
Dansen fortsættes efter behag, idet der nu stadig skiftes med kæde og totrin.

/:1—4:/ Dansen slutter med 16 totrin.

Børsmose Ottetur

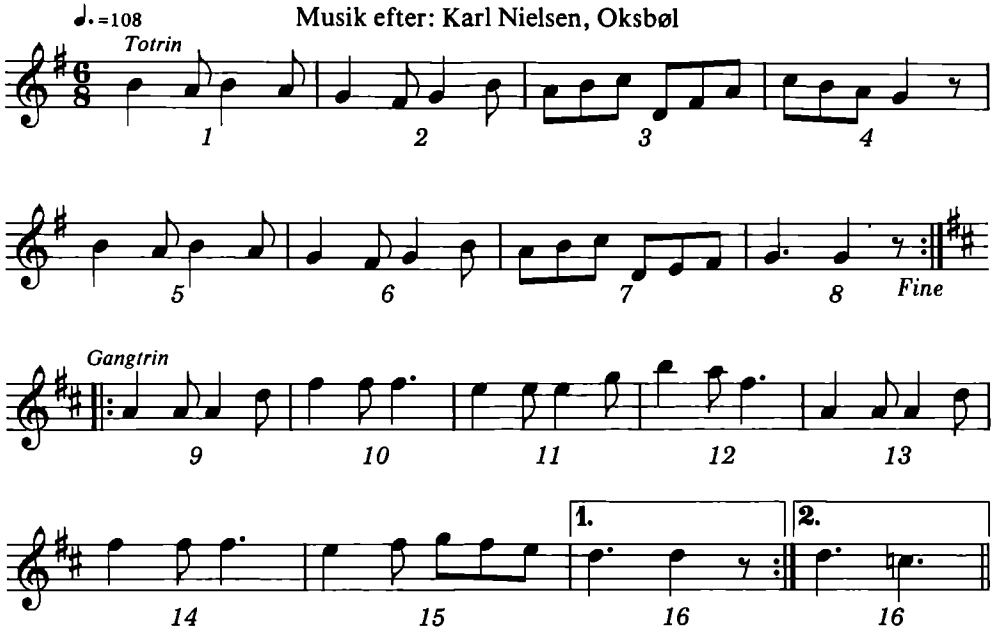

Melodien spilles igennem 2 gange for hver gennemdansning.

Børsmose Ottetur

Opstilling: 4 par i kvadrille.
Trin: Totrin og gangtrin.

Musik:

/:1—8:/ a) 1. og 2. par svinger egen danser med 16 totrin (livfatning) på stedet. Derefter går 1. og 2. herre over til modstående dame med 4 gangtrin og svinger med 12 totrin (livfatning).

/:9—16:/ b) Går derefter hjem til egen dame med 4 gangtrin, og hele kvadrillen går kæde 1 omgang med 28 små gangtrin.

/:1—8:/
/:9—16:/ 3. og 4. par gentager afd. a) og b).

Dansen fortsættes efter behag og slutter med parvis totrin

/:1—8:/ rundt i kredsen 2 omgange. (Livfatning — 32 trin).

Den gamle Tretur med 4 Par

Musik efter: Karl Nielsen, Oksbøl

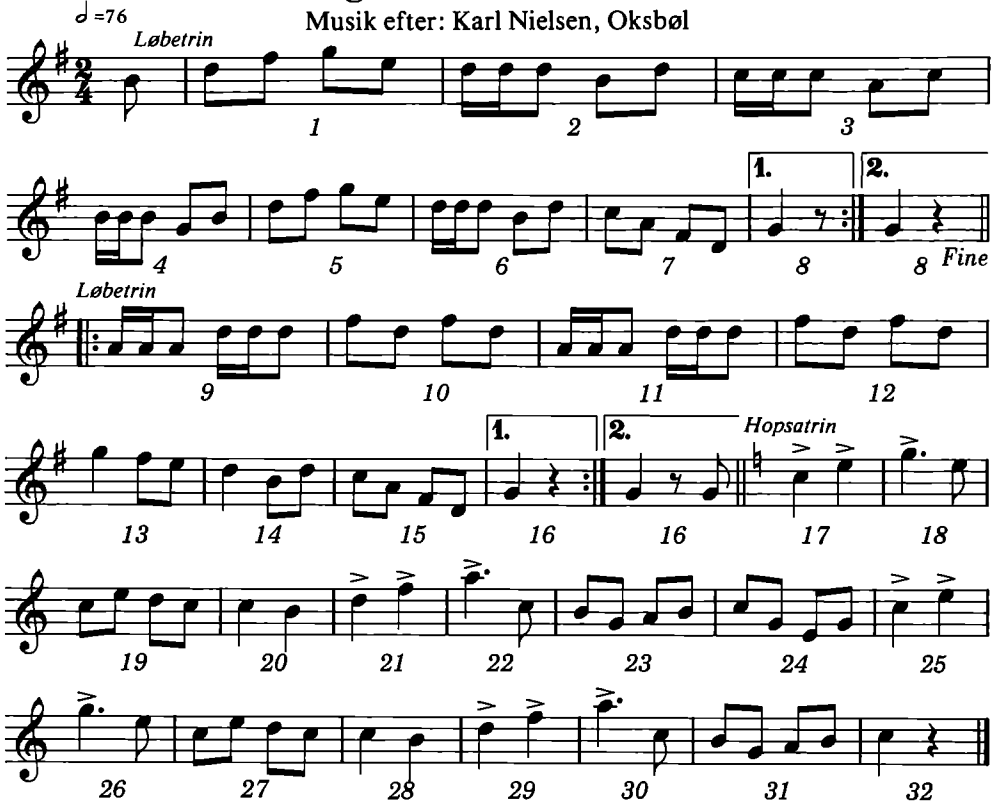

Den gamle Tretur med 4 Par

Opstilling: 4 par i kvadrille.
Trin: Løbetrin og hopsatrin.

Musik: **1. tur.**

1—8 a) Kreds medsols. 16 løbetrin.

1—8 Kreds modsols. 16 løbetrin.

9—16 b) 1. og 2. par løber mod hinanden, 2. par åbner, så 1. par kan løbe igennem. 8 små løbetrin. Når 1. par er kommet igennem, åbner det, og 2. par samler. Begge par løber baglæns til plads. 8 små løbetrin.

9—16 3. og 4. par løber mod hinanden, 4. par åbner, så 3. par kan løbe igennem, 8 små løbetrin, når 3. par er kommet igennem, åbner det, og 4. par samler. Begge par løber baglæns til plads. 8 små løbetrin.

17—24 c) 1. og 2. par danser mod hinanden med 3 klap og 3 appeller, (klap og appeller udføres samtidig), danser derefter med 6 hopsatrin drejende sig ret om til højre forbi modstående danser, bagom denne og tilbage til egen plads. Under omdrejningen folder herrerne armene over kors foran brystet, og damerne løfter ud i skørterne.

25—32 3. og 4. par det samme.
Afd. b) og c) er ens i alle turene.

2. tur.

/:1—8:/ a) Enhånds damemølle med- og modsols. 32 løbetrin.

3. tur.

/:1—8:/ a) Tohånds herremølle med- og modsols. 32 løbetrin.

4. tur.

/:1—8:/ a) I kreds enkeltvis efter hinanden med- og modsols samtidig med at man klapper hinanden skiftevis med venstre og højre hånd på skulderne, (begynd med venstre hånd). 32 løbetrin.

/:1—8:/ Dansen slutter med tyrolerhopsa ud i salen.

Pommersk Keglekvadrille

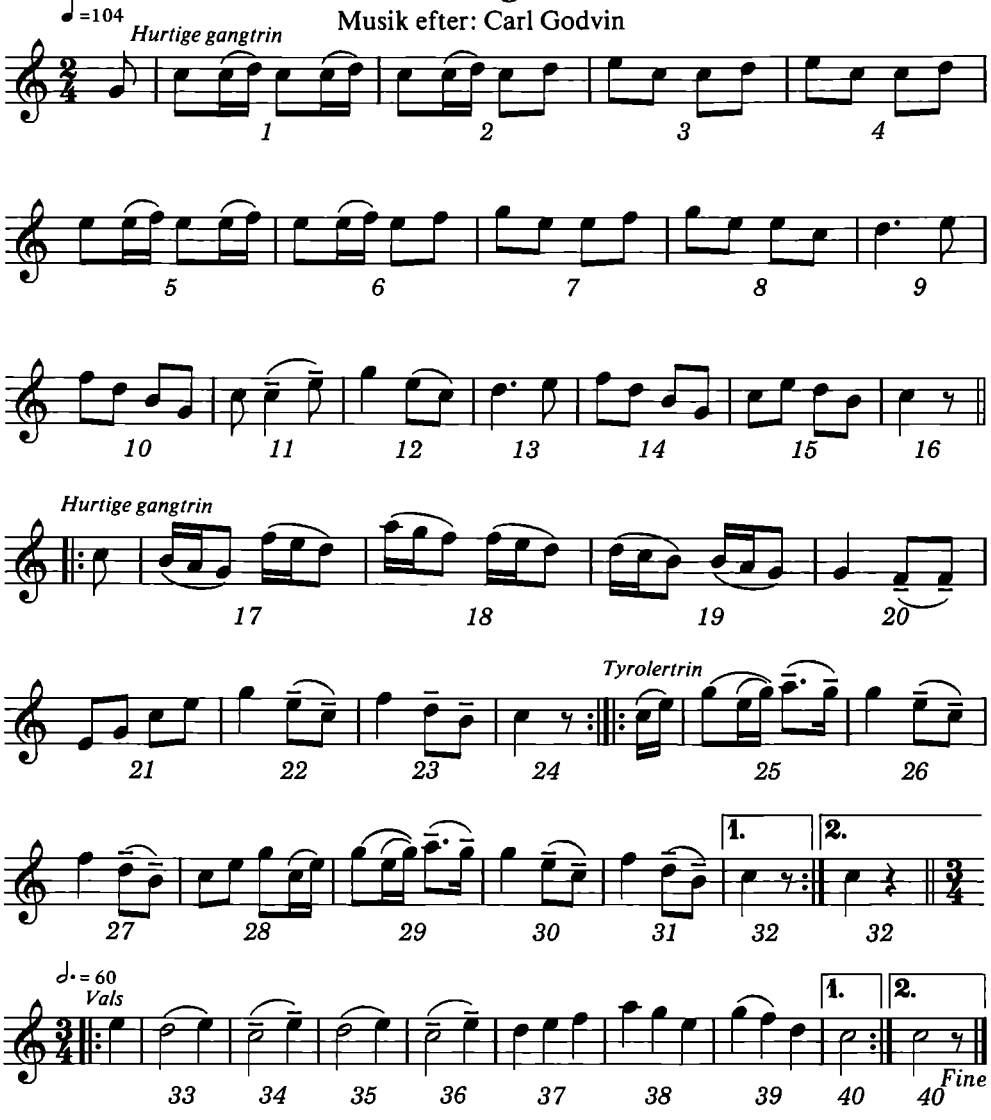

Pommersk Keglekvadrille

Opstilling: 4 par i kvadrille med 1 herre (keglekonge), i midten.
Trin: Gangtrin, tyrolertrin med sving og valsetrin.

Musik:

1—4 a) Keglekongen tager 1 klap i egne hænder, derefter højrehåndsfatning med 1. dame og går 1 gang rundt medsols foran hendes plads. 8 små hurtige gangtrin.

5—8 Keglekongen tager derefter venstre håndsfatning med 2. dame og går 1 gang rundt modsols foran hendes plads. 8 små hurtige gangtrin.

9—16 b) Beholdende venstre håndsfatningen tager keglekongen højre håndsfatning med 1. dame; de står nu på række, keglekongen vendt mod 3. par, damerne mod 4. par. Samtidig danner 1. herre række med 4. par og 2. herre sammen med 3. par. Håndfatning og hænderne i skulderhøjde.
De 3 rækker danser tyrolertrin med sving på stedet, begyndende med venstre fod og sving med højre.
Keglekongen kigger skiftevis til sine 2 damer. 8 tyrolertrin med sving, hvorefter alle hurtigt på plads.

/:17—24:/ c) Danses som afd. a) og b), men keglekongen danser nu med 3. dame og derefter med 4. dame. Ved rækkeopstilling står 3. herre sammen med 1. par og 4. herre med 2. par.

/:25—32:/ d) Kvadrillen danner kreds og danser med- og modsols.
16 tyrolertrin med sving, begyndende med venstre fod og sving med højre.
Keglekongen danser tyrolertrin med sving og klap i egne hænder modsat kvadrillen, idet han kigger til de forbidansende.

/:33—40:/ e) Keglekongen danser vals med 1. dame rundt om 1. herre med 16 valsetrin. 2 omgange.
På sidste valsetrin indtager keglekongen 1. herres plads, og 1. herre bliver keglekonge.

Når dansen begynder forfra igen, danser den nye keglekonge først med 3. dame derefter med 4. dame og slutter med vals med 3. dame, hvorefter 3. herre bliver keglekonge. Således fortsættes modsols. Dansen slutter, når 4. herre som keglekonge har danset vals med 1. dame rundt om hendes herre (keglekonge). De øvrige par har her samtidig danset vals rundt på stedet.

Sløjfen

Efter: Otto Jørgensen, Oksbøl

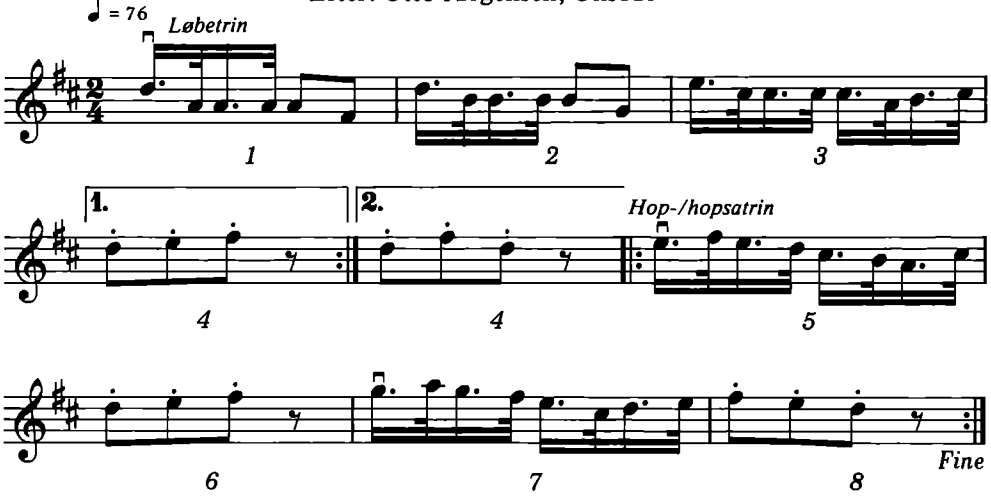

Sløjfen

Opstilling: 4 par i stor mølle, herrerne inderst.
Trin: Løbetrin, hoptrin og hopsatrin.

Musik:

1—4 a) Stor mølle modsols. Herren har højre arm om damens liv, damen har venstre hånd på herrens højre skulder, 1 omgang med 16 små løbetrin.

1—4 Herrer og damer bytter plads. Herrerne slipper hinandens hænder og skyder damerne ind foran sig.
Nu danner damerne venstrehåndsmølle, herren lægger venstre arm om damens liv og damen lægger sin højre hånd på herrens venstre skulder. Alt foregår uden standsning, og man løber videre 1 omgang rundt modsols. 16 små løbetrin.

5—8 b) Damerne svinges ud til kæde, der kædes til første møde med egen danser. Herren begynder med venstre- og damen med højre fod. 8 hoptrin.

5—8 c) Parvis alm. fatning, hopsa rundt til egen plads, modsols. 8 trin.
Efter Sløjfen dansedes almindeligvis Skift så.

Skift så

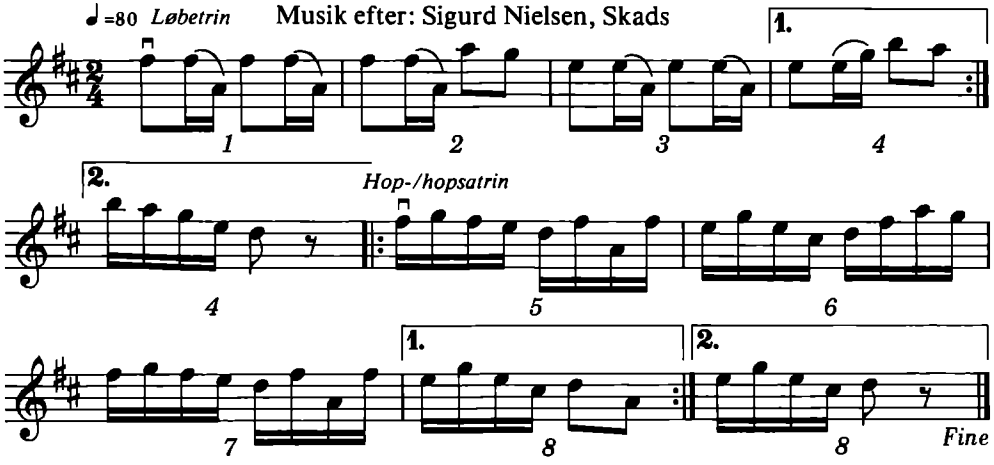

Skift så

Opstilling: 4 par i stor mølle — herrerne inderst.

Musik: Trin: Løbetrin, hoptrin og hopsatrin.

1—2 a) Stor mølle modsols med 6 små løbetrin.
På 2. takts sidste halvdel synges »skift så«.
Herrerne slipper egne damer, som venter, mens herrerne fortsætter møllen frem til næste dame med 2 små løbetrin.
De bagfra kommende herrer samler damerne op.
1. herre får 3. dame, 2. herre får 4. dame, 3. herre får 2. dame og 4. herre får 1. dame.

3—4 Møllen fortsætter modsols med 6 små løbetrin; på 4. takts sidste halvdel skiftes som i 2. takt frem til næste dame med 2 små løbetrin. 1. herre får 2. dame, 2. herre får 1. dame, 3. herre får 4. dame og 4. herre får 3. dame.

1—2 Møllen fortsætter modsols med 6 små løbetrin; på 2. takts sidste halvdel skiftes frem til næste dame med 2 små løbetrin. 1. herre får 4. dame, 2. herre får 3. dame, 3. herre får 1. dame og 4. herre får 2. dame.

3—4 Møllen fortsætter modsols. 8 små løbetrin.

5—8 b) Møllen opløses, damerne vender sig ½ omgang venstre om, giver højre hånd til egen herre (1. herre til 1. dame o.s.v.), der kædes til første møde med egen danser. Herren begynder med venstre- og damen med højre fod. 8 hoptrin.

5—8 c) Parvis alm. fatning, 8 hopsatrin rundt i kreds modsols.

Dansen fulgte almindeligvis efter Sløjfen, hvis danserne klappede den op.

Vals Tretur

Musik efter: H. H. Hansen, Jelling

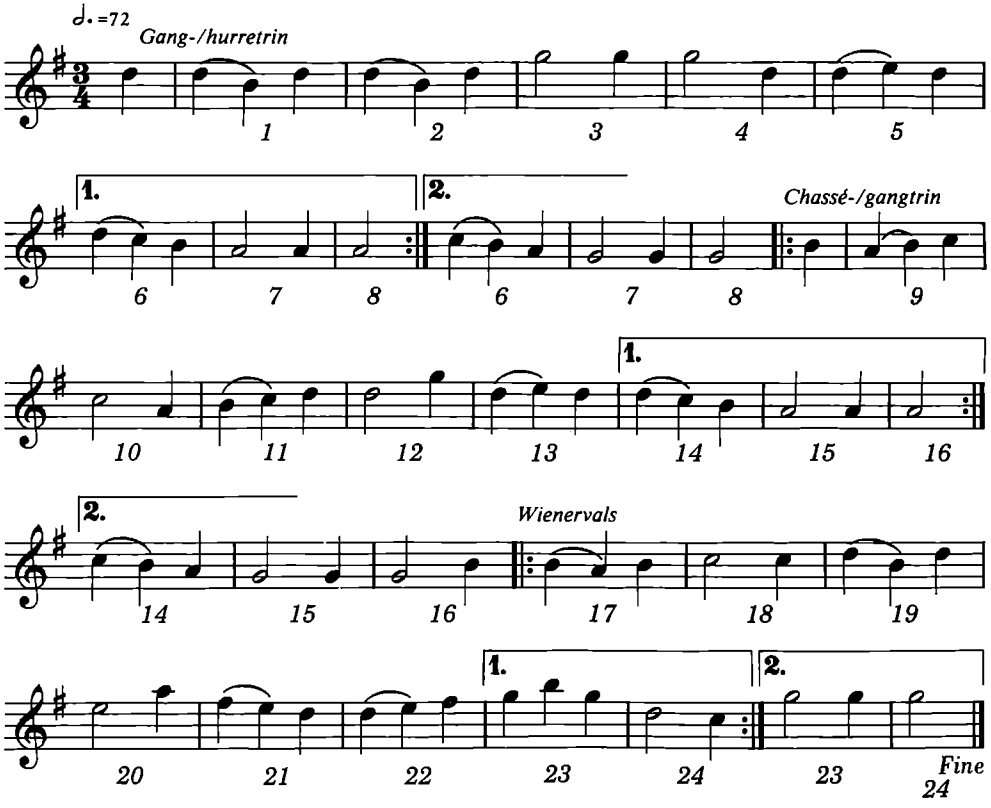

Vals Tretur

Opstilling: 4 par i kvadrille.
Trin: Gangtrin, chassé, valsetrin og hurretrin.

Musik: **1. tur.**

1—8 a) Kreds medsols. 8 gangtrin.

1—8 Kreds modsols. 8 gangtrin.

9—12 b) 1. og 2. par danser til modsat plads med 1 chassé og 2 gangtrin, 2. par åbner for 1. par. Herren begynder med venstre-damen med højre fod.

13—16 1. og 2. par danser baglæns tilbage til plads med 1 chassé og 2 gangtrin. 1. par åbner for 2. par.

9—16 3. og 4. par det samme.

/:17—24:/ c) Parvis alm. fatning, 16 valsetrin ret om i kredsen.
Afd. b) og c) er ens i alle ture.

2. tur.

/:1—8:/ a) Parvis alm. fatning. 16 hurretrin ret om på stedet.

3. tur.

a) Enhånds damemølle medsols. 16 hurretrin.

3. tur.

a) Enhånds herremølle medsols. 16 hurretrin.

5. tur.

a) Tohånds damemølle medsols. 16 hurretrin.

6. tur.

a) Tohånds herremølle medsols. 16 hurretrin.

7. tur.

a) Damekreds med livfatning medsols. 16 hurretrin.

8. tur.

a) Herrekreds med livfatning medsols. 16 hurretrin.

9. tur.

a) Alm. kæde. 16 gangtrin.
Dansen slutter med 9. tur c).

Vester-Herreds Sekstur

Musik nedskrevet efter hukommelse

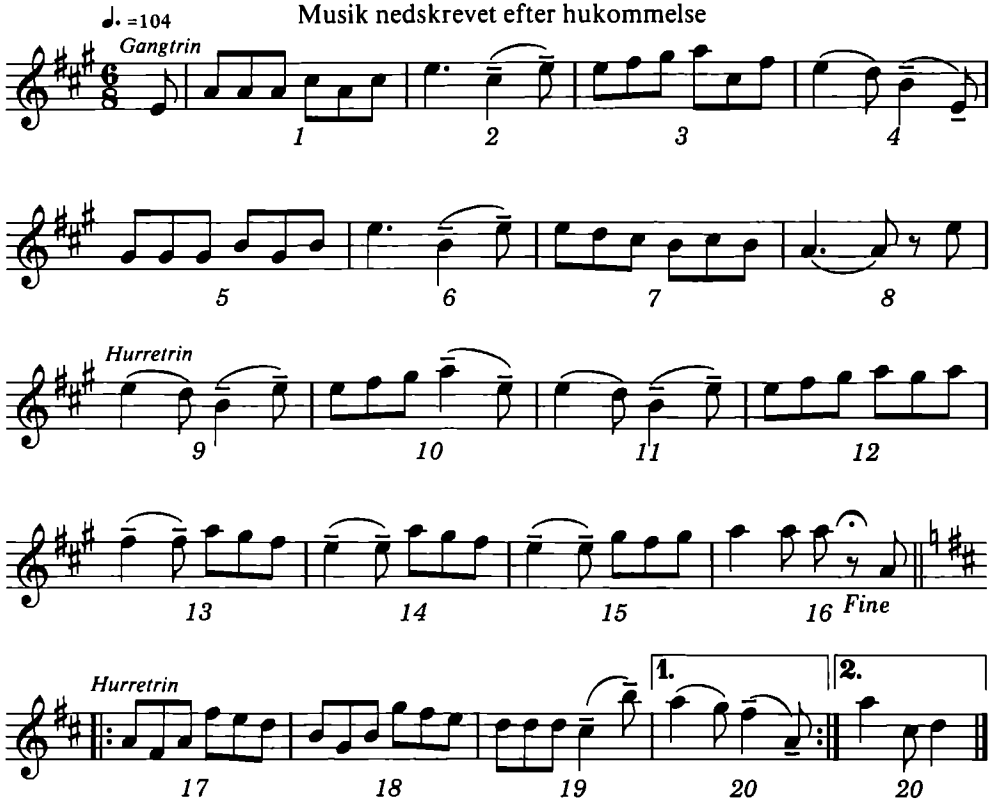

Vester-Herreds Sekstur

Opstilling: 4 par i kvadrille.
Trin: Gangtrin og hurretrin.

Musik:

1. tur.

1—4	a) Kreds medsols. 8 gangtrin.
5—8	Kreds modsols. 8 gangtrin.
9—12	b) 1. og 2. par svinger egen danser, idet de 2 par nærmer sig hinanden ind mod midten. 8 hurretrin.
13—16	1. og 2. herre bytter plads venstre forbi hinanden fortsætter med sving med modstående danser. Herren danser med modstående dame hjem på hendes plads. 8 hurretrin.
/:17—20:/	3. og 4. par som afd. b).

2. tur.

1—8 a) Der danses nu »kæde« i stedet for kreds. Herrerne, der er på modsat plads forlader denne modsols og inderst i kredsen, medens damerne går dem i møde yderst i kredsen. ¼ omgang. Den egentlige kæde begynder altså med højre hånd til egen (eller modstående) danser. 16 gangtrin.

9—16
/:17—20:/ b) Som 1. tur b).

Dansen fortsætter et lige antal gange, der danses med modstående hveranden gang.

Dansen slutter med:

9—16 Sving egen danser. 16 hurretrin.

Russisk Vals

Musik efter: H. H. Hansen, Jelling

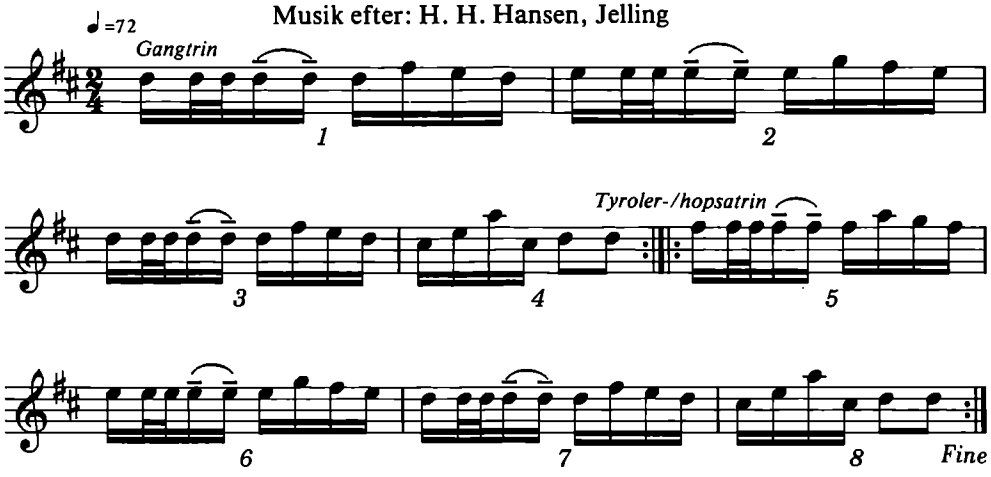

Russisk Vals

Opstilling: Parvis i kreds.

Trin: Gangtrin, tyrolertrin og hopsatrin.

Musik:

/:1—4:/ Kæde til 9. danser. Herren begynder med venstre- og damen med højre fod. 16 rolige gangtrin.

/:5—8:/ Tyrolerhopsa med 9. danser, som nu er egen danser.

Dansen fortsætter efter behag.

Gedebukkedans

Musik efter: S. Tv. Thyregod

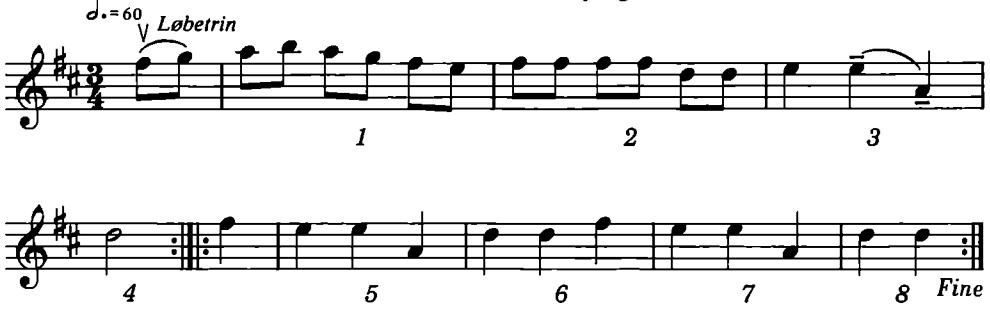

Gedebukkedans

Opstilling: Parvis på række, men således at 1., 3., 5., herre står til venstre, 2., 4., 6., herre står til højre for fronten — damerne modsat.

De to rækker har front mod hinanden.

Trin: Løbetrin og sidegangstrin.

Musik:

1—4 a) 1. herre tager sin dames venstre hånd i egen højre, og parret løber ned mellem rækkerne. 12 små løbetrin.

1—4 Herren og damen vender hver for sig (herren højre, damen venstre om), tager modsat håndfatning og løber tilbage, standser mellem 2. par. 12 små løbetrin.

5—6 b) 1. par højre armkrog med egen danser 1 gang rundt på stedet. 6 løbetrin.

7—8 1. herre ud til 2. dame, 1. dame ud til 2. herre. Parrene tager venstre armkrog med den fremmede danser og løber 1 gang rundt på stedet. 6 løbetrin.

5—8 Afd. b) gentages.

1—4 c) 1. herre løber bag om egen dame, nærmest fronten, så han får hende på sin venstre side, derefter løber de ned mellem rækkerne som før. 12 små løbetrin. 1. par vender som før og løber tilbage, denne gang standses op ved 3. par. 12 små løbetrin.

5—6 d) 1. par venstre armkrog. 6 løbetrin.
7—8 1. herre ud til 3. dame, 1. dame ud til 3. herre.
Parrene tager højre armkrog med den fremmede danser og løber 1 gang rundt på stedet. 6 løbetrin.
5—8 Afd. d) gentages.

Når 1. par igen løber ned imellem rækkerne, følger 2. par med. På tilbagevejen standser 1. par ved 4. par, 2. par ved 3. par, og 2. reprice danses nu af de 4 par på lignende måde som tidligere. På denne måde fortsættes, så alle par til sidst er med i dansen. Når et par har været rækken igennem, stiller det op efter det daværende sidste par. Dette sker ved overgangen fra 1. til 2. reprice. Når et nyt par forlader sin plads i rækken, rykker denne op mod fronten med 2 langsomme sidegangstrin på repetionen i 1. reprice. Bemærk, at 1. gang et par løber, bliver herren og damen ved den række, de har stået i. Derefter skiftes plads, hver gang dansen begynder forfra. Dansen slutter når 1. par er hjemme på egen plads.

Teksten til melodien lyder således:
Mine gedebukke, mine gedebukke
bider barken af træer.
Mine gedebukke, mine gedebukke
bider barken af træer.
:Jeg tror, de er gale:
:Jeg tror, de er gale:

Molinask

Musik efter: H. Grüner Nielsen

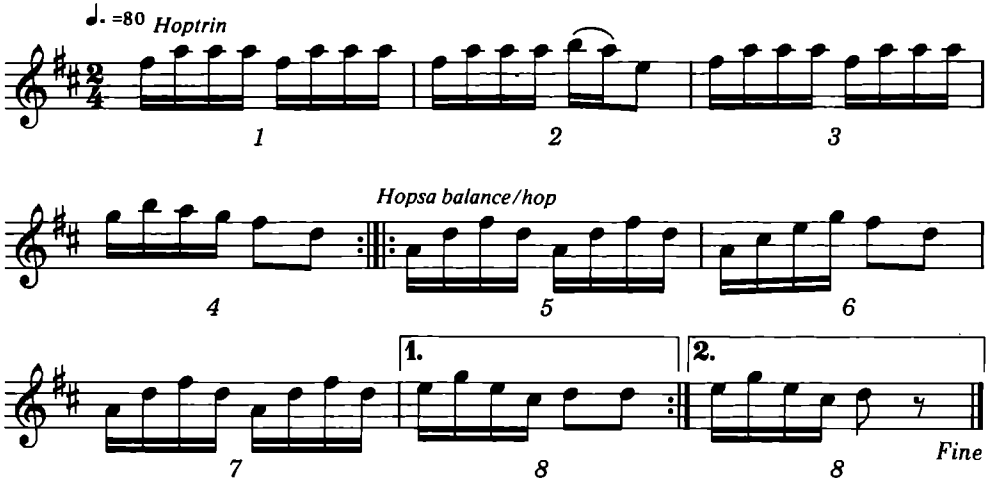

Molinask

Opstilling: Alm. rækkeopstilling. 1. par nærmest fronten.
Trin: Hoptrin og balancetrin.

Musik:

1—4 1 par mod hinanden og rundt på stedet med højre armkrog, (herren begynder med venstre- og damen med højre fod). 8 hoptrin.

1—4 1. par tager nu venstre armkrog, idet der trækkes lidt ned mellem rækkerne. Der standses ved 2. par, fatningen slippes. Damen ansigtet mod fronten, herren lige overfor damen med ryggen mod fronten. 8 hoptrin.

5—6 1. par 4 balancetrin. Herren begynder med venstre, damen med højre fod.

7—8 1. pars dame og herre bytter plads, idet damen danser ind mellem 2. og 3. herre, bag om 2. herre. Herren samtidigt bag om 2. dame og ind mellem 2. og 3. dame. 4 hoptrin. (Se figur I). Damen står nu med ryggen mod fronten, herren lige overfor med ansigtet mod fronten.

5—6 1. par 4 balancetrin.

7—8 1. pars dame og herre bytter igen plads, idet damen danser bag om 2. dame og ind mellem 2. og 3. dame. Herren ind mellem 2. og 3. herre og bag om 2. herre (Se figur II).

1—4 1. par rundt med højre armkrog. 8 hoptrin.

1—4 1. par rundt med venstre armkrog. 8 hoptrin.
Parret standser mellem 2. par (1. dame ved 2. herre og 1. herre ved 2. dame, begge ryggen mod fronten).

5—8 Med alm. enhåndsfatning (hænderne i skulderhøjde), danser 1. par 6 hoptrin ned mellem rækkerne bort fra fronten. Begge svinger med 2 hoptrin halv omgang modsols. (herren baglæns).

5—8 Parret danser op mellem rækkerne mod fronten (6 hoptrin), og med 2 hoptrin baglæns ud på række mellem 2. og 3. par.

Derefter begynder 1. par dansen forfra, men danser nu med 3. par. Når 1. par begynder på dansen 3. gang, danser 2. par opføring med 3. par. Således fortsættes rækken igennem. Hver gang et nyt par begynder, rykker rækkerne 2 skridt mod fronten på 2. reprices 2. volte. Når et par er nået rækken igennem, stiller det op som sidste par. Dansen er slut, når alle par er på egen plads.
NB. Dansen kan startes med 1.---5.---9. par.

Figur I.

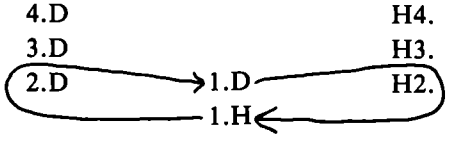

Figur II.

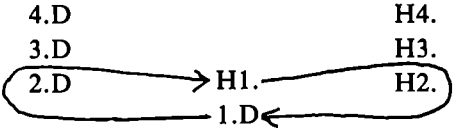

Ottetalsdans

Musik efter: Valdemar Petersen, Hygum

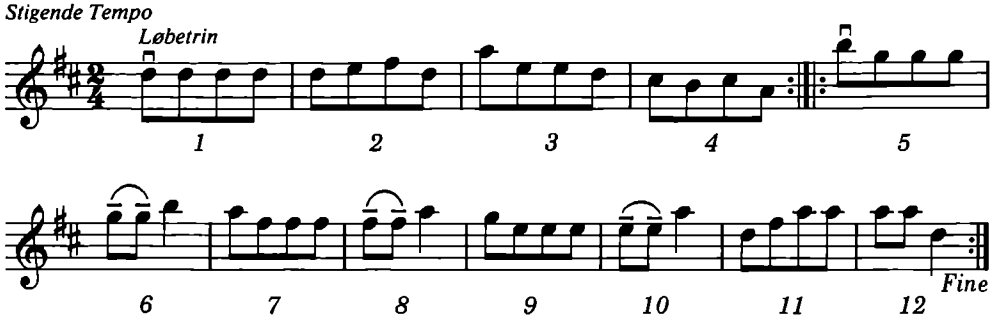

Ottetalsdans

Opstilling: 3 par efter hinanden med 3 skridts afstand mellem parrene. 1. par vender højre, 2. og 3. par venstre side mod fronten. Herren har højre arm om damens liv, damen venstre hånd på herrens højre skulder. Denne fatning holdes af de par, der ikke krydser.

Trin: Løbetrin.

Musik:

1—2 1. par krydser, idet damen løber til venstre forom egen herre, der løber til højre, begge udenom 2. par. 2 par drejer samtidig 1 gang rundt modsols og ind gennem den af 1. par dannede åbning. 3. par drejer ligeledes 1 gang rundt modsols, følgende efter 2. par.

3—4 1. par krydser, idet damen løber til højre forom herren, der løber til venstre, begge udenom 3. par.

2. par drejer halv omgang rundt og ind på 1. pars plads.

3. par drejer 1 gang rundt og ind gennem den af 1. par dannende åbning.

De tre pars bevægelser sker samtidig.

2. par har nu indtaget 1. pars plads, 3. par har indtaget 2. pars plads, og 1. par har indtaget 3. pars plads.

Dansen fortsætter på lignende måde som 1—4, idet 2. par krydser mod 3. pars plads, og 3. og 1. par er på vej mod 1. pars plads. Derefter krydser 3. par, mens 1. og 2. par fortsætter mod 1. pars plads, og så fremdeles, idet tempoet stadig øges.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord 3
Trinbeskrivelse 5
Kort over egnen 6
Bondepigen 13
Børsmose Ottetur 31
Den gamle Tretur med 4 Par 32
Den med Øjnene 14
Den swotbroget Ku 15
Firtur 24
Gammel Firetur 25
Gedebukkedans 42
Hamborger 11
Hamborger 11
Hamborger 12
Kaffemøllen 16
Kræn Jensens Støk 17
Marsch 7
Marsch 8
Mazurka 18
Molinask 44
Mæ æ Røw te æ Da'er 20
Mølleturen 27
Ottetalsdans 46
Pommersk Keglekvadrille 34
Russisk Vals 41
Skift så 37
Sløjfen 36
Stop 21
To Ting 22
Trekant 28
Vals 9
Vals 10
Vals Tretur 38
Vester-Herreds Sekstur 40
Vestjydsk Trekant 30
Æ Skjødstrupper 23

Sv. E. 116.
8-6-82